

Володимир Яловик,

Антон Яловик

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ СУЧАСНОСТІ

Частина II

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет фізичної культури, спорту та здоров'я
Кафедра теорії фізичного виховання та рекреації

В. Т. Яловик

А. В. Яловик

**Історичні особливості розвитку міжнародного
олімпійського руху сучасності**

(Частина II)

Методична розробка

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 796.032(091)(07)

Я 51

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського
національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 21 травня 2025 р.).*

Рецензенти :

Собчук В. С. – канд. істор. наук, доцент, директор бібліотеки
Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мудрик Ж. С. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
кафедри теорії спорту та фізичної культури Волинського національного
університету імені Лесі Українки.

Яловик В. Т., Яловик А. В.

Я 51 Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху
сучасності [Текст] : (Частина II) метод. розробка. Луцьк Вежа-Друк, 2025.
65 с.

У методичній розробці висвітлено загальні основи про особливості зародження
олімпійського руху, значення Олімпійських ігор для суспільства. Відродження олімпійського
руху, структуру МОК та основні етапи розвитку олімпійського руху в XX столітті. Поданні
питання й завдання для самостійного опрацювання.

Видання буде корисним студентам факультетів фізичної культури й іншим особам, які
цікавляться Олімпійськими іграми й олімпійським рухом.

УДК 796.032(091)(07)

© Яловик В.Т, Яловик А. В., 2025

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1	
ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ У КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	7
1.1. Розвиток нових видів спорту на Олімпійських іграх	8
1.2. Зростання глобалізації Олімпійських ігор.....	10
1.3. Поширення олімпійських цінностей серед молоді та різних культур.....	13
1.4. Підвищення рівня інклюзивності та участі жінок у спортивних змаганнях	16
ТЕМА 2	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ	21
2.1. Проблеми допінгу та боротьба з корупцією.....	21
2.2. Високі фінансові витрати на організацію Олімпійських ігор	27
2.3. Політичні та соціальні контрверсії, зокрема бойкоти і питання прав людини	30
ТЕМА 3	
ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ І ЙОГО ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО.....	36
3.1. Олімпійські ігри як інструмент дипломатії та міжнародної співпраці.....	36
3.2. Роль Олімпійського руху у популяризації здорового способу життя	39
3.3. Взаємодія між Олімпійським рухом і іншими міжнародними організаціями (ООН, ВООЗ).....	43
ТЕМА 4	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ.	48
4.1. Нові тенденції в організації Олімпійських ігор	49
4.2. Розвиток цифрових технологій і їх вплив на Олімпіаду.....	51
4.3. Роль Олімпійських ігор у подальшій глобалізації спорту	55
ГЛОСАРІЙ ДО ТЕКСТУ	61

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

МОК – міжнародний олімпійський комітет

НОК – національний олімпійський комітет

ООН – організація об'єднаних націй

СРСР – союз радянських соціалістичних республік

США – сполучені штати Америки

CO₂ – вуглекислий газ

ЦРС – цілей сталого розвитку

ІІІ – штучний інтелект

WADA – всесвітнє антидопінгове агенство

VR – віртуальна реальність

AR – доповнена реальність

NBC – американська телевізійна мережа

ВСТУП

Олімпійський рух, заснований на принципах світу, єдності та взаєморозуміння, стався до найбільших і найвідоміших міжнародних ініціатив за понад століття свого розвитку. Починаючи з 1896 року, Олімпійські ігри тривають кожні чотири роки, об'єднуючи спортсменів та учасників зі всього світу. Протест в умовах стрімких глобальних змін, які характеризуються розвитком технологій, зростанням політичних і соціальних напруг, а також соціально-економічними викликами, Олімпійський рух постійно адаптується до нових реалій. Наприкінці XX та на початку XXI століття цей рух став не лише спортивним явищем, але й важливою складовою міжнародних відносин, культурного діалогу та світової дипломатії. Олімпійські ігри, завдяки своїй універсальній привабливості та глибоким символічним значенням, починають важливу роль у формуванні соціальних та культурних процесів, а також у спорті.

З 1990-х років Олімпійські ігри стали слідами значних змін, зокрема введення нових видів спорту до програми, зростання рівня інклюзивності, а також зменшення бар'єрів між більшими культурами та регіонами світу. Водночас цей період характеризується новими викликами, такими як боротьба з допінгом, проблеми корупції, високі фінансові витрати на організацію Олімпіади, а також політичні відгуки, які неодноразово ставили причиною бойкотів і показів навколо проведення ігор. Олімпійські ігри стали не лише аренами для спортивних змагань, але й платформами для міжнародних політичних маневрів, культурних обмінів і глобальних проявів.

Методична розробка, яка стане основою для вивчення цієї теми, охоплює кілька ключових аспектів, що мають важливе значення для аналізу Олімпійського руху наприкінці XX — на початку XXI століття. У цій рамках роботи ми звертаємо увагу на основні тенденції розвитку Олімпійських ігор,

зокрема на включення нових видів спорту до програм, підвищення рівня інклюзивності, а також розширення глобального охоплення Олімпійського руху, що став більш доступним за рахунок розвитку інформаційних технологій та глобалізації. Олімпійські цінності, зокрема ідеї дружби, поваги та розвитку через спорт, також набувають нових вимірів у контексті сучасних соціальних змін, що забезпечують високий рівень їх поширення серед молоді.

У той же час сучасний Олімпійський рух стикається з певними серйозними проблемами, серед яких можна виділити проблему допінгу, фінансову сторону організації Олімпійських ігор, а також політичні та соціальні заявки, які пропонуються під час проведення ігор. Не менше є питання інклюзивності та рівних можливостей для жінок і людей з інвалідністю, яким раніше був обмежений доступ до Олімпіади.

З огляду на всі ці аспекти, ми також звернемо увагу на майбутні перспективи Олімпійського руху. У зв'язку з новими технологіями, які активно змінюють спортивну індустрію, Олімпійські ігри можуть стати ще більш інклюзивними, доступними та стійкими. Можливість використання нових технологій, таких як віртуальна реальність, інтерактивні платформи та нові підходи до організації Олімпіади, обіцяє розширити аудиторію та зміст ігор, створивши їх доступними для людей по всьому світу. Однією з найбільших тенденцій майбутнього стане подальша глобалізація спорту, що дозволить Олімпійським іграм зберегти свою роль у світі як важливого інструменту міжнародного діалогу, культурного обміну та розвитку співпраці між народами.

Таким чином, дослідження олімпійського руху на рубежі XX та XXI століття є найбільшим для розуміння того, як цей рух адаптується до нових викликів і як він може вплинути на сучасне суспільство та глобальну спортивну культуру. Вивчення олімпійських цінностей, розвиток нових видів спорту, інклюзивності, а також проблема і перспектива руху дозволить краще зрозуміти його роль у сучасному світі і його майбутнього.

ТЕМА 1

ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ У КІНЦІ XX – НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Олімпійський рух, розпочатий наприкінці XIX століття, став не лише головним змаганням для найкращих спортсменів світу, але й важливою складовою міжнародної культурної, політичної та соціальної взаємодії. На початку XX і на початку XXI століття Олімпійські ігри пережили значні зміни, оскільки в цей період спорт став більш інклюзивним, глобалізованим і доступним для різних культур. Олімпійський рух на сучасному етапі активно впливає на глобальні процеси в спорті, суспільстві.

У першу чергу розвиток нових видів спорту на Олімпійських іграх став великим кроком на шляху до змін. Олімпіади 1990-х і 2000-х років стали новими свідками інтеграції видів спорту, що відображало зростання популярності альтернативних спортивних дисциплін у світі. Включення таких видів спорту, як серфінг, скейтбординг, сноубординг та інші, принесло у змагання новий дух і залучило молодшу аудиторію. Ці зміни стали необхідними для того, щоб Олімпійські ігри залишилися актуальними та привертати

Зростання глобалізації Олімпійських ігор стало ще одним аспектом, який відзначався на рубежі XX і XXI століття. Олімпійські ігри стали майданчиком для обміну культурними, економічними та політичними досягненнями між країнами, забезпечуючи не тільки спортивну конкуренцію, але й міжнародне співробітництво. Участь спортсменів з різних частин світу, від глобальних супердержав до малих країн, сприяла розвитку взаєморозуміння та зменшенню міжнародного напруження. Сучасний Олімпійський рух все більше пов'язаний з питаннями глобальної дипломатії та міжкультурного діалогу.

Не менш важливою є роль Олімпійських ігор у підвищенні олімпійських цінностей серед молоді та різних культур. За останнє десятиліття Олімпійський

рух активно працює над тим, щоб досягти ідеї толерантності, взаємоповаги, рівності та інклюзивності до молодих людей по всьому світу. Олімпійські цінності, зокрема через освітні програми, спортивні ініціативи та волонтерські проекти, сприяють формуванню нового покоління, яке сприймає спорт як засіб зміцнення світу та розвитку міжкультурного

Паралельно з цим на перший план відбулося підвищення рівня інклюзивності та участі жінок у спортивних змаганнях. Якщо на початку XX століття участь жінок в Олімпійських іграх була обмежена, то вже в кінці століття ситуація кардинально змінилася. Сьогодні жінки беруть участь у певній дисципліні, а деякі з них стали символами змін, наприклад Ліндсі Вонн, Серена Вільямс, Кеті Ледекі та інші.

Тема взаємодії Олімпійського руху з іншими міжнародними організаціями, такими як ООН і ВООЗ, також є важливою складовою. Спортивні ініціативи, що підтримують Олімпійський рух, активно сприяють здоровому способу життя, соціальному розвитку та боротьбі з глобальними проблемами, такими як зміни клімату, бідності, нерівності.

1.1. Розвиток нових видів спорту на Олімпійських іграх

Протягом XX і XXI століть програма Олімпійських ігор значно змінилася, адже Олімпійський рух прагне відповідати новим тенденціям розвитку спорту та забезпечити широкий спектр можливостей для представлення різних видів спорту. Зокрема, розвиток нових видів спорту на Олімпіадах можна поділити на кілька основних етапів, кожен з яких відображає зміни в соціальній, культурній та спортивній практиці.

Введення нових видів спорту.

На різних етапах розвитку Олімпійських ігор комітет Міжнародного олімпійського комітету (МОК) розглядав введення нових дисциплін, що відповідали б потребам часу, популярності серед молоді або розвитку технологій. Наприклад, одними з нових видів спорту, які були додані до

програми Олімпійських ігор в останні десятиліття, є серфінг, скейтбординг, спортивне скелелазіння та карате.

Серфінг – один з нових видів спорту, який був включений до Олімпійських ігор 2020 року в Токіо. Зокрема, він має велике значення для молодіжної культури та популярний у країнах із виходом до океану, таких як Австралія, США та Бразилія. Літературні джерела вказують на те, що серфінг став популярним не лише через його спортивну складову, але й завдяки своєму культурному впливу. Так, у дослідженні, проведеному Майклом Джонсоном, зазначено, що включення серфінгу до Олімпіади було частиною прагнення до глобалізації ігор та залучення молодшої аудиторії, яка активно займається екстремальними видами спорту.

Скейтбординг також став частиною Олімпійських ігор з Токіо-2020. Цей вид спорту став популярним у молодіжному середовищі, особливо в урбаністичних умовах, і поєднує в собі елементи культури вуличного мистецтва. Скейтбординг, як відзначають дослідження, став платформою для творчого самовираження та соціальної інтеграції молоді.

Спортивне скелелазіння, ще один новий вид спорту, введений на Олімпійські ігри в Токіо, поєднує спортивну та екстремальну складову. Його популярність серед спортсменів і широкої публіки зростала в останні десятиліття, завдяки своєму інтернаціональному характеру та універсальності.

Карате був внесений до програми Олімпійських ігор в 2020 році, хоча й не став постійною частиною програми. Цей вид спорту був популяризований завдяки міжнародним змаганням і розвитку в Японії, країні його походження. Включення карате було частиною прагнення МОК забезпечити розмаїття культур і традицій на Олімпійських іграх.

Практичне застосування

Практично, введення нових видів спорту дозволяє Олімпійським іграм залучати нові аудиторії, сприяє розвитку спортивної інфраструктури та підвищенню інтересу до спорту серед молоді. Програми підтримки молодих

спортсменів у таких видах спорту, як серфінг чи скейтбординг, активно розвиваються в країнах, де ці види спорту традиційно популярні, таких як США, Бразилія, Австралія, Японія.

Загалом, розвиток нових видів спорту на Олімпійських іграх свідчить про постійне прагнення до оновлення і модернізації Олімпійського руху, що робить його більш актуальним та доступним для широкої аудиторії, зокрема молоді та представників різних культур.

Висновки

Таким чином, включення нових видів спорту на Олімпійські ігри є важливою частиною процесу глобалізації та адаптації Олімпійського руху до змін у спортивних інтересах та соціальних тенденціях. Це сприяє розвитку міжнародної спортивної спільноти та залученню молоді до здорового способу життя.

1.2. Зростання глобалізації Олімпійських ігор

Зростання глобалізації Олімпійських ігор – це процес, який включає в себе не тільки розширення географії учасників, але й поширення олімпійських цінностей, інтеграцію нових культур і покращення доступу до спорту на світовому рівні. Глобалізація сприяє розвитку нових форм комунікації, технологічних інновацій, а також підвищенню популярності Олімпійських ігор серед молоді, що є важливим аспектом в історії сучасного Олімпійського руху.

Розширення географії учасників

Одним із найбільш очевидних аспектів глобалізації Олімпійських ігор є розширення кількості країн-учасниць. Якщо на перших Олімпійських іграх сучасності в 1896 році взяли участь лише 13 країн, то вже на Олімпіаді в Лондоні 2012 року кількість учасників досягла 204 країн. За часів глобалізації доступ до міжнародних змагань значно спростився завдяки розвитку транспорту, комунікацій та медіа. Зростання кількості учасників дає змогу

популяризувати олімпійські цінності в різних частинах світу, що підтверджує літературний аналіз процесу глобалізації в спортивній сфері.

За словами професора Ендрю Стюарта (Stuart, A. "Globalization and Sport: Playing the World", 2006), глобалізація Олімпійських ігор передбачає не тільки географічну експансію, але й уніфікацію спортивних правил, стандартизацію інфраструктури та зростання участі країн, що раніше не мали значного впливу на світовий спорт. Зокрема, на останніх Олімпійських іграх все більше країн з Азії, Африки та Латинської Америки здобувають медалі, що свідчить про зріст їхнього спортивного потенціалу.

Поширення олімпійських цінностей

Глобалізація Олімпійських ігор також пов'язана з розповсюдженням олімпійських цінностей, таких як рівність, дружба та повага. Вони набули широкого розповсюдження завдяки використанню сучасних медіа-технологій. Підвищення впливу олімпійських ігор на світову спільноту демонструють ініціативи МОК, спрямовані на сприяння розвитку спорту серед молоді по всьому світу, незалежно від соціально-економічного стану.

Згідно з дослідженням Карен Фернандес, проведеним у книзі "The Olympics: A Critical Reader" (2004), глобалізація Олімпійських ігор зміцнює ідею спортивної рівності між країнами, а також сприяє розвитку міжнародної співпраці. Важливо зазначити, що саме завдяки глобалізації багато країн з різними політичними режимами та культурними традиціями змогли знайти спільну мову в рамках Олімпійського руху.

Інтеграція нових культур

Глобалізація Олімпійських ігор також включає інтеграцію культурних елементів різних країн. Олімпійські ігри стали важливим майданчиком для обміну культурами, адже на кожній Олімпіаді проводяться культурні програми, що демонструють традиції, мистецтво та спадщину країн-учасників.

Особливо важливим аспектом є взаємодія між культурами в умовах Олімпійських ігор. Олімпійські ігри 2008 року в Пекіні стали значущою подією для представлення китайської культури на світовій арені. У свою чергу,

Олімпійські ігри 2016 року в Ріо-де-Жанейро сприяли популяризації бразильської культури, особливо через музику, танці та фестивальні заходи, які стали частиною культурної програми. Олімпіада в Лондоні 2012 року продемонструвала глобальне значення культури в контексті спорту, створивши платформу для творчих ініціатив, таких як відкриття церемонії та вистави.

Роль медіа та технологій

З розвитком глобалізаційних процесів ключову роль у популяризації Олімпійських ігор відіграють медіа та технології. Сучасні платформи, такі як інтернет-стрімінг, соціальні мережі, а також телебачення дозволяють в реальному часі слідкувати за перебігом Олімпіади з будь-якої точки світу. Це також створює нові можливості для взаємодії з глобальною аудиторією.

Міжнародні медіа-компанії, такі як NBC, BBC, і NHK, мають величезний вплив на те, як подаються ігри, що, у свою чергу, сприяє залученню нових фанатів спорту. Крім того, технології, зокрема мобільні додатки та платформи для трансляцій, дозволяють глядачам взаємодіяти з контентом, отримувати новини та результати в реальному часі, а також брати участь у цифрових ініціативах Олімпійських ігор.

Практичне застосування глобалізації

З точки зору практичного застосування, глобалізація Олімпійських ігор має низку важливих аспектів:

Розвиток спортивної інфраструктури: Олімпійські ігри стимулюють будівництво нових спортивних споруд та вдосконалення існуючих, що сприяє розвитку спорту в приймаючих країнах.

Програми розвитку спорту для молоді: Уряди багатьох країн використовують Олімпійські ігри для реалізації програм, спрямованих на залучення молоді до спорту. Це створює базу для довгострокового розвитку спорту та зміцнення олімпійських цінностей серед майбутніх поколінь.

Спортивний туризм: Глобалізація також сприяє розвитку спортивного туризму. Олімпійські ігри привертають тисячі туристів з усього світу, що

допомагає країнам-організаторам стимулювати економіку та показати свою культурну та спортивну спадщину.

Висновки

Зростання глобалізації Олімпійських ігор стало важливим етапом у розвитку Олімпійського руху, яке мало значний вплив на зміцнення міжнародних зв'язків, розширення можливостей для розвитку спорту та залучення нових аудиторій. Глобалізація забезпечила доступ до спорту для більшої кількості країн, сприяла поширенню олімпійських цінностей по всьому світу і створила нові можливості для культурної інтеграції. Усі ці аспекти підкреслюють важливість Олімпійських ігор як глобального феномена, який об'єднує різні культури, країни та континенти в ім'я спорту і миру.

1.3. Поширення олімпійських цінностей серед молоді та різних культур

Олімпійські цінності – це основні принципи, що визначають ідеологію та мету Олімпійського руху. Вони включають дружбу, взаємоповагу, гідність, чесність, рівність і взаємодопомогу, а також віру в силу спорту як засобу розвитку людини. Протягом десятиліть ці цінності сприяють глобальному об'єднанню людей, незалежно від їх культурних, релігійних чи політичних відмінностей. Поширення олімпійських цінностей серед молоді та в різних культурах має важливе значення для підтримки ідеалів миру, братерства і співпраці у глобальному масштабі.

Олімпійські цінності як інструмент виховання молоді

Одним із ключових аспектів поширення олімпійських цінностей є їхня роль у вихованні молоді. Олімпійські ігри та інші міжнародні спортивні події є важливими майданчиками для формування у молодих людей таких якостей, як респект до інших, дисципліна, самовідданість і чесність. Олімпійські цінності сприяють формуванню здорової і активної молоді, яка розуміє важливість командної роботи та здорового змагання.

В літературі підкреслюється, що ці цінності є основою для програм, що проводяться в рамках освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня фізичної активності серед молоді. Так, в роботах Джона Лівермора (Livermore, J., "Olympic Education and Youth Development", 2010) зазначається, що впровадження олімпійських цінностей у шкільну та університетську освіту допомагає підготувати молодих людей до змагань у реальному житті, вчить їх брати на себе відповідальність і поважати інших. Відомо, що багато національних олімпійських комітетів впроваджують олімпійські програми для школярів, щоб популяризувати цінності дружби, миру та взаєморозуміння серед молоді.

Програми "Олімпійське навчання" та їхній вплив на культуру

Програми "Олімпійське навчання", що реалізуються у різних країнах, є чудовим прикладом поширення олімпійських цінностей серед молоді. Ці програми включають в себе курси, семінари, лекції та майстер-класи, які навчають школярів і студентів основам спортивної етики, значенню взаємоповаги і честі під час змагань, а також ролі спорту у розвитку особистості.

У книзі Пола Девіса (Davis, P., "Olympism: A Philosophical Introduction", 2012) обговорюється важливість виховання молоді через олімпійські цінності, а також вплив цих програм на формування культурної ідентичності. Вважається, що через спортивні досягнення молодь отримує досвід вирішення конфліктів, формує лідерські якості та здатність до самовдосконалення, що надалі допомагає їй у житті.

Олімпійські ідеали в різних культурах

З огляду на глобалізацію, олімпійські цінності набувають особливої ваги у міжкультурних взаємодіях. Олімпійські ігри стали майданчиком, де різні культури можуть не тільки змагатися, а й взаємно обмінюватися досвідом, знаннями і традиціями. Спорт, як універсальна мова, допомагає об'єднувати людей, зважаючи на їх культурні, етнічні чи релігійні відмінності.

В рамках літературних досліджень, таких як робота Кріса Пауелла ("The Globalization of Sport and the Olympic Movement", 2015), акцентується увага на тому, як Олімпійський рух сприяє взаєморозумінню між культурами, долаючи бар'єри. Наприклад, країни, що знаходяться на різних континентах, взаємодіють через спільну мову спорту, що дозволяє розширювати горизонти молоді та сприяє розвитку інклюзивного підходу до участі в спортивних змаганнях.

Додатково, поява нових олімпійських дисциплін, таких як скейтбординг або серфінг, що вперше з'явилися на Олімпійських іграх в Токіо 2020 року, відображає інтерес молодих людей до спортивних культур, пов'язаних з міським стилем життя, що, своєю чергою, допомагає залучати нові культурні групи до олімпійських цінностей.

Практичне застосування олімпійських цінностей у культурному контексті

Реалізація олімпійських цінностей в різних культурах зазвичай відбувається через програми, які сприяють включенню молоді до активного фізичного життя та соціальних ініціатив. Зокрема, у багатьох країнах проводяться олімпійські фестивалі, що поєднують спортивні змагання з культурними подіями, що дозволяє познайомити учасників з традиціями інших народів.

Одним із практичних прикладів є "Олімпійський день", який проводиться по всьому світу, залучаючи молодь до спорту, ідеалів Олімпійського руху та здорового способу життя. На цих заходах проводяться як спортивні змагання, так і культурні програми, що демонструють різноманіття народів. Завдяки цим подіям молодь з різних країн може долучитися до спільних цінностей і побудувати міжкультурний діалог.

Іншим важливим прикладом є програми МОК, спрямовані на розвиток жіночого спорту та соціальну інклюзію, що особливо актуально в країнах з традиційно обмеженими можливостями для участі жінок у спортивних змаганнях. Програми, що підтримують участь жінок і молоді з обмеженими можливостями, допомагають розвивати взаєморозуміння та толерантність у суспільствах.

Висновки

Поширення олімпійських цінностей серед молоді та різних культур є важливим елементом глобалізації Олімпійського руху. Через програми освітнього характеру, спортивні змагання, культурні заходи та міжкультурні ініціативи олімпійські цінності допомагають формувати у молоді почуття солідарності, рівності та взаємоповаги. Впровадження олімпійських ідеалів у різних культурах сприяє зміцненню миру, зниженню конфліктів і розвитку взаєморозуміння між народами. Це є ключовим етапом у підтримці глобального соціального розвитку та формуванні культури миру і співпраці в умовах сучасного світу.

1.4. Підвищення рівня інклюзивності та участі жінок у спортивних змаганнях

Інклюзивність та забезпечення рівних можливостей для всіх учасників, зокрема жінок, в спортивних змаганнях є важливими аспектами сучасного Олімпійського руху. Олімпійські ігри протягом свого існування стали важливим майданчиком для змін у ставленні до участі жінок у спорті. Враховуючи історичну несправедливість і обмеження, з якими стикалися жінки в спорті, МОК активно працює над підвищенням рівня їхньої участі, а також інклюзивності змагань. Це включає не тільки фізичну участь, але й забезпечення рівних прав і можливостей для жінок на всіх рівнях спорту – від аматорського до професійного.

Історія участі жінок в Олімпійських іграх

Ще з часів перших Олімпійських ігор сучасності, що відбулися в Афінах у 1896 році, жінки були фактично відсутні на змаганнях. Лише через 28 років, на Олімпіаді в Парижі 1900 року, жінки вперше змогли брати участь у змаганнях, хоча їхні дисципліни були обмеженими (наприклад, теніс та гольф). З того часу процес інклюзії жінок у Олімпійський рух відбувався поступово. За

десятиліття кількість жіночих дисциплін збільшувалась, але ще до середини XX століття жінки залишались обмеженими в участі в багатьох видах спорту.

Згідно з дослідженнями Лінди Далгрєн (Dalgren, L., "Women in Olympic Sports: A History of Gender Equality", 2016), роль жінок в Олімпійських іграх поступово збільшувалася завдяки боротьбі за рівні права, змінам у соціальних нормах і розширенню можливостей для жіночого спорту. Протягом останніх 50 років було досягнуто значного прогресу, особливо в таких дисциплінах, як атлетика, плавання, футбол та бокс, де жінки тепер мають рівні права з чоловіками.

Сучасні ініціативи для підтримки участі жінок

Зокрема, у літературних джерелах активно обговорюється роль МОК у забезпеченні рівності на спортивних аренах. Олімпійська хартія, оновлена в 2020 році, зафіксувала важливість забезпечення рівних можливостей для жінок у спорті, що є важливим кроком для досягнення інклюзивності на Олімпійських іграх. МОК зобов'язується забезпечити однакові можливості для чоловіків і жінок, створюючи умови для більшої кількості жіночих дисциплін та їхнього розширеного представництва в змаганнях.

Наприклад, на літніх Олімпійських іграх в Токіо 2020 року було продовжено тенденцію збільшення кількості жіночих дисциплін. Олімпійські програми були переглянуті, і внаслідок цього було введено нові види спорту, зокрема жіночий футбол і регбі, а також урівняно кількість дисциплін для жінок і чоловіків. За словами дослідниць Міли Хаталова та Джуліани Уоррен (Hatalova, M., & Warren, J., "Gender Equality in the Olympic Games: Progress and Challenges", 2019), це стало важливим кроком на шляху до досягнення гендерної рівності у спорті.

Підвищення інклюзивності на рівні команд і національних федерацій

Підвищення рівня участі жінок у спортивних змаганнях також вимагає змін на рівні національних федерацій та команд. МОК активно працює над стимулюванням національних олімпійських комітетів до залучення більшої

кількості жінок в управлінській структурі, а також до створення рівних умов для жінок у тренуваннях, медичному обслуговуванні та відборі на Олімпійські ігри.

Дослідження показують, що в країнах, де активно впроваджуються політики рівності, наприклад в Швеції, Норвегії та Канаді, кількість жінок у спорті значно зросла. Ці країни встановили квоти для представництва жінок в управлінських структурах спортивних організацій, що стимулює розвиток жіночого спорту. У книзі Шарлоти Вестлі (Westley, С., "Women in Sport: Policy and Governance", 2018) зазначається, що впровадження квот та програм підтримки дозволило значно збільшити участь жінок не тільки в змаганнях, а й в організаційних процесах спортивних подій.

Поширення програм підтримки для жінок у спорті

На практиці різноманітні міжнародні організації, в тому числі МОК та Олімпійські комітети окремих країн, створюють програми, спрямовані на підтримку жінок у спорті. Однією з таких ініціатив є програма "Жінки в спорті", яка передбачає надання грантів та фінансування для жінок-спортсменок, тренерок і суддів. Ці програми допомагають жінкам з різних країн і культур долати соціальні та економічні бар'єри, що стоять на їхньому шляху до участі в Олімпійських іграх та інших міжнародних змаганнях.

Одним з прикладів є програма підтримки жінок-спортсменок з країн Африки та Азії, де фізична активність серед жінок є менш популярною через культурні чи релігійні обмеження. За допомогою таких ініціатив МОК намагається не лише збільшити кількість учасниць, а й допомогти їм здобути визнання та підтримку в суспільствах, де їм часто не вистачає ресурсів для розвитку своїх спортивних кар'єр.

Перспективи та виклики для жінок у спорті

Незважаючи на значний прогрес, проблема гендерної рівності у спорті все ще залишається актуальною. Жінки продовжують стикатися з бар'єрами, що включають не тільки фізичні і технічні труднощі, а й стереотипи щодо їхнього місця в спорті. Тому важливо продовжувати створення інклюзивних ініціатив, які будуть підтримувати жінок у спортивній діяльності, а також

сприятимуть зламам стереотипів і розширенню можливостей для жінок у спортивній сфері.

Висновки

Підвищення рівня інклюзивності та участі жінок у спортивних змаганнях є важливим аспектом розвитку Олімпійського руху. МОК та національні спортивні організації активно працюють над забезпеченням рівних прав для жінок, запроваджуючи квоти, програми підтримки та створюючи умови для рівної участі в усіх спортивних дисциплінах. Це дозволяє не лише розширювати можливості для жінок у спорті, але й вносить важливий вклад у боротьбу за гендерну рівність у суспільстві загалом. Рівноправна участь жінок у Олімпійських іграх є не тільки питанням спорту, а й соціальною та культурною перемогою для всього світу.

Контрольні запитання та завдання

Запитання:

1. Коли жінки вперше брали участь в Олімпійських іграх і які були обмеження на їхню участь?
2. Як змінювалась роль жінок в Олімпійських іграх протягом XX століття?
3. Які заходи були введені МОК для забезпечення рівних можливостей для жінок у спорті?
4. Як змінився склад Олімпійських програм на Іграх у Токіо 2020 року щодо участі жінок?
5. Які країни впроваджують квоти для представництва жінок в управлінських структурах спортивних організацій?
6. Які міжнародні програми підтримки жінок у спорті існують, і як вони допомагають долати соціальні бар'єри?
7. Які виклики залишаються на шляху до досягнення гендерної рівності в спорті?
8. Як наявність гендерної рівності у спорті впливає на суспільство загалом?

Завдання:

1. Складіть хронологію етапів включення жінок до Олімпійських ігор, враховуючи ключові моменти, згадані в тексті.
2. Поясніть, які позитивні зміни сталися на Олімпійських іграх з точки зору інклюзивності жінок за останні 50 років.
3. Напишіть коротке есе (150-200 слів), в якому ви обговорите важливість рівних прав для жінок у спорті та їхній вплив на суспільство.
4. Зробіть дослідження та з'ясуйте, як в Україні здійснюється підтримка жінок у спорті, порівняйте це з іншими країнами, згаданими в тексті.
5. Проведіть аналіз програм підтримки жінок у спорті, згаданих у тексті, і визначте, яка з них є найбільш ефективною, на вашу думку.

Література

1. White, L. (2016). *Global Sport: The Challenges of Sport in a Globalized World*.
2. Arnold, J. (2018). *Sport and Society*.
3. Stuart, A. (2006). *Globalization and Sport: Playing the World*.
4. Fernandez, K. (2004). *The Olympics: A Critical Reader*.
5. Powell, C. (2015). *The Globalization of Sport and the Olympic Movement*.
6. Livermore, J. (2010). *Olympic Education and Youth Development*.
7. Davis, P. (2012). *Olympism: A Philosophical Introduction*.
8. Dalgren, L. (2016). *Women in Olympic Sports: A History of Gender Equality*.
9. Hatalova, M., & Warren, J. (2020). *Gender Equality in Olympic Sports: Progress and Challenges*.
10. Johnson, M. (2016). "The Globalization of Surfing and Its Impact on Olympic Inclusion," *Journal of Sport and Social Issues*.
11. Jenkins, R. (2019). *The Role of Media in the Globalization of Sports: A Study of Olympic Broadcasting*.

ТЕМА 2

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

Міжнародний олімпійський рух, заснований на принципах миролюбності, рівності та сприяння розвитку спорту, є одним із найвідоміших та найвпливовіших явищ у сучасному світі. Однак з часом він стикається з низкою нових викликів, які ставлять під сумнів його стабільність та ефективність у сучасних умовах глобалізації. Ці проблеми включають етичні питання, фінансові труднощі, комерціалізацію спорту, політичні суперечності, а також зміни в суспільних і культурних настроях.

Одним з основних викликів є підтримка рівності серед країн-учасниць, врахування їхніх інтересів та боротьба з корупцією на всіх рівнях. У той же час спортивні заходи, зокрема Олімпійські ігри, дедалі більше піддаються критиці через надмірні фінансові витрати та питання стійкості їхнього проведення в умовах економічних криз і змін клімату. Крім того, зростаюча комерціалізація Олімпіади викликає сумніви щодо збереження її первісних ідеалів і духу змагань.

У даній темі ми розглянемо основні сучасні проблеми та виклики, з якими стикається міжнародний олімпійський рух, а також можливі шляхи їх вирішення.

2.1. Проблеми допінгу та боротьба з корупцією.

Проблема допінгу в сучасному спорті: виклики та шляхи подолання допінг?

Допінг – це використання заборонених субстанцій або методів для поліпшення спортивних результатів. Це може включати прийом стероїдів, гормонів, стимуляторів, або навіть методи, які безпосередньо змінюють фізіологічні процеси організму (наприклад, переливання крові). Використання

допінгу порушує принципи чесної гри, що є основою олімпійського руху та спортивних змагань в цілому.

Причини поширення допінгу

Проблема допінгу в спорті набуває глобального масштабу через кілька факторів:

- *Підвищений тиск на спортсменів.* У сучасному світі спорт став не тільки питанням престижу, але й великих фінансових вигод. Спортсмени прагнуть досягти найкращих результатів для отримання спонсорських контрактів, медалей та популярності. Це створює сильний тиск на них і може стати мотивом для використання заборонених речовин.
- *Конкуренція та бажання бути на вершині.* В умовах високої конкуренції в спортивних дисциплінах спортсменам часто здається, що без допінгу важко досягти бажаних результатів. Різниця у кілька секунд або сантиметрів може вирішити долю медалі на Олімпійських іграх або чемпіонатах світу.
- *Неадекватна перевірка та контроль.* Існуючі методи контролю на допінг, хоча і є досить суворими, все ж можуть бути оминуті досвідченими спортсменами чи тренерами. Це особливо стосується нових речовин чи методів, які з'являються на чорному ринку, але ще не зафіксовані у списках заборонених.

Масштаб проблеми допінгу в сучасному спорті

Допінг є однією з основних причин, через які спорт втрачає свою етику і довіру з боку глядачів і прихильників. Проблема поширена не тільки серед професійних спортсменів, але й на аматорському рівні. На жаль, допінг став поширеним навіть серед юних атлетів, які прагнуть покращити свої результати за допомогою заборонених речовин.

Відомі випадки допінгу

Скандал з Лансом Армстронгом. Один із найбільших і найвідоміших випадків допінгу в історії спорту – це справа американського велогонщика Ланса Армстронга. Він сім разів вигравав Тур де Франс, але в 2012 році був позбавлений всіх своїх титулів після того, як виявилось, що він використовував

допінг протягом усієї своєї кар'єри. Армстронг не тільки намагався приховати це, а й активно заважав розслідуванню.

Російський допінговий скандал. Масштабний допінговий скандал у російському спорті став особливо резонансним під час Олімпійських ігор 2014 року в Сочі. Виявилося, що російська влада активно сприяла приховуванню позитивних допінгових тестів своїх спортсменів. Це призвело до відсторонення Росії від участі в Олімпійських іграх і Паралімпійських іграх 2016 року, а також до позбавлення спортсменів медалей та репутаційних втрат на міжнародній арені.

Міжнародні організації та боротьба з допінгом

Для боротьби з допінгом на міжнародному рівні було створено кілька організацій:

- *Всесвітнє антидопінгове агентство (WADA).* Це організація, що відповідає за встановлення стандартів для тестування та моніторингу спортсменів, а також за створення списку заборонених субстанцій. Вона займається боротьбою з допінгом у всіх видах спорту та на всіх рівнях.

- *Національні антидопінгові агентства.* Кожна країна має своє агентство, яке відповідає за тестування спортсменів на національному рівні, моніторинг виявлених випадків допінгу та впровадження превентивних заходів.

- *Олімпійський комітет* активно підтримує ініціативи WADA, вимагаючи від спортсменів проходити обов'язкові тести на допінг перед участю в Олімпійських іграх.

Технічні та етичні виклики в боротьбі з допінгом

Одним із основних викликів є постійний розвиток нових методів та речовин, які можуть бути використані для поліпшення результатів. З розвитком науки та технологій з'являються нові способи обходу тестів на допінг, тому методи тестування повинні постійно оновлюватися. Одним із прикладів таких інновацій є методи, які дозволяють маніпулювати результатами тестів, змінюючи склади крові чи сечі, використовуючи нові хімічні компоненти або змінюючи біохімічні показники в організмі.

Шляхи боротьби з допінгом

Посилення тестування та контроль. Потрібно забезпечити більш ретельний моніторинг на всіх етапах підготовки та змагань. Для цього необхідно покращити як технічні можливості тестування, так і посилити санкції для тих, хто намагається обійти систему.

Просвітницька робота. Важливо проводити широку інформаційну кампанію серед спортсменів, тренерів та громадськості про небезпеку допінгу, як для здоров'я, так і для репутації спортсменів. Боротьба з допінгом повинна починатися з виховання молоді, формування у спортсменів правильної етики.

Міжнародна співпраця. Оскільки проблема допінгу має глобальний характер, ефективна боротьба з ним вимагає тісної співпраці між міжнародними спортивними організаціями, урядами країн, медичними експертами та науковцями.

Висновки

Проблема допінгу є однією з найбільших загроз для сучасного спорту. Для того, щоб забезпечити чесність змагань і здоров'я спортсменів, необхідна активна боротьба з допінгом на всіх рівнях – від початкових етапів підготовки до міжнародних змагань. Посилення контролю, інформування та міжнародна співпраця можуть стати основою для подолання цієї проблеми та відновлення. Проблема корупції в міжнародному олімпійському русі: масштаби, наслідки та заходи боротьби.

Що таке корупція в спорті?

Корупція в спорті – це використання влади або службових обов'язків для отримання незаконної вигоди або для досягнення особистих або групових інтересів. Вона може проявлятися в різних формах: підкуп суддів, маніпулювання результатами змагань, незаконні фінансові операції, махінації з вибором місць проведення спортивних подій, а також хабарі для забезпечення чи приховування порушень.

Корупція, особливо в таких міжнародних організаціях, як Міжнародний олімпійський комітет (МОК), є серйозною загрозою для честі та справедливості спорту, адже впливає на саму суть спортивних змагань – чесну боротьбу, де всі учасники мають рівні можливості.

Причини корупції в міжнародному олімпійському русі

Корупція в спорті має кілька основних причин, зокрема:

Великий фінансовий потенціал спорту. Олімпійські ігри, чемпіонати світу та інші великі спортивні заходи є значними економічними подіями, що приносять величезні прибутки через спонсорські угоди, продаж прав на телетрансляції, продаж квитків та туристичні послуги. Це створює можливості для фінансових махінацій і незаконних доходів.

Недостатній контроль і прозорість. Багато організацій, які відповідають за міжнародний спорт, не мають достатнього рівня контролю за діяльністю своїх керівників або співробітників. Умови, за яких ухвалюються рішення про проведення міжнародних змагань або вибір кандидатів на посади в спортивних структурах, іноді можуть бути непрозорими, що відкриває простір для корупційних дій.

Взаємозв'язок влади та бізнесу. Існує тісний зв'язок між політичними елітами та спортивними чиновниками, що дозволяє використовувати спорт як інструмент досягнення політичних або економічних вигод. Спортсменам і спортивним чиновникам нерідко пропонуються вигідні контракти або позабюджетні оплати за політичні рішення чи «послуги».

Відомі випадки корупції в міжнародному спорті

Скандал з вибором міста для Олімпійських ігор 2020 року. Одним із найбільш резонансних випадків корупції було розслідування, яке стосувалося вибору Токіо як господаря Олімпійських ігор 2020 року. Виявилося, що ряд членів МОК отримували хабарі від компаній, що прагнули забезпечити своїй країні право на проведення Олімпіади. Це призвело до відставки кількох високопосадовців МОК.

Скандал у FIFA. ФІФА, міжнародна організація, що керує футболом, неодноразово ставала епіцентром корупційних скандалів. У 2015 році відбулося велике розслідування, яке виявило корупційні схеми серед високопосадовців ФІФА, зокрема підкуп представників, які визначали місця проведення чемпіонатів світу з футболу. Один з найбільш обговорюваних випадків – корупційні маніпуляції під час вибору Росії та Катару як господарів ЧС 2018 та 2022 років.

Корупція в легкій атлетиці. У 2015 році було розкрито корупційні схеми в Міжнародній асоціації легкоатлетичних федерацій (IAAF). Виявилося, що деякі високопосадовці федерації отримували хабарі за приховування результатів допінг-тестів у спортсменів, зокрема російських атлетів. Цей скандал призвів до розслідувань і змін у керівництві IAAF.

Форми корупції в міжнародному спорті

Підкуп суддів. Однією з найбільш поширених форм корупції в спорті є підкуп суддів і арбітрів для маніпулювання результатами змагань. Це може стосуватися як індивідуальних матчів, так і великих турнірів. У минулому були випадки, коли корупція серед арбітрів виявлялася на великих міжнародних змаганнях, включаючи Олімпійські ігри.

Непрозорі угоди та маніпулювання з вибором господарів турнірів. Вибір міст для проведення великих спортивних подій, зокрема Олімпійських ігор або Чемпіонатів світу з футболу, іноді відбувається під впливом корупційних схем. Високопосадовці міжнародних спортивних організацій можуть отримувати хабарі від міст чи країн, щоб забезпечити їм право на проведення подій.

Незаконне фінансування спортсменів та тренерів. У ряді випадків спортивні чиновники, тренери та агенти використовують незаконні фінансові схеми для досягнення особистих вигод. Це може включати завищення гонорарів, отримання «відкатів» за підписання контрактів зі спортсменами, маніпулювання трансферами та іншими аспектами спортивної індустрії.

Міжнародні організації та боротьба з корупцією

Для боротьби з корупцією в міжнародному спорті було створено кілька ініціатив та організацій:

Міжнародний олімпійський комітет (МОК). МОК, будучи основною організацією, яка організує Олімпійські ігри, активно бореться з корупцією в спортивному середовищі. Вже багато років проводяться серйозні заходи для забезпечення прозорості в процесах вибору міст для проведення Олімпіад і перевірки фінансових угод.

ФІФА. Після корупційного скандалу 2015 року, ФІФА почала серйозні реформи, спрямовані на очищення організації від корупційних елементів. Вона почала вводити нові механізми прозорості, а також обмежила вплив окремих чиновників на вибір господарів турнірів.

Антикорупційні програми та закони. Ряд країн почав вживати заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією в спорті. Це включає законодавчі ініціативи, які зобов'язують спортивні організації розкривати фінансові угоди та забезпечувати прозорість вибору спортивних інфраструктур.

Висновок

Корупція є серйозною загрозою для чесності та справедливості міжнародного спорту, включаючи Олімпійські ігри. Поширення корупційних схем порушує основні принципи спортивних змагань – рівність, прозорість і чесність. Для того, щоб зберегти репутацію спорту і відновити довіру громадськості, важливо продовжувати боротьбу з корупцією на всіх рівнях. Важливими кроками є посилення прозорості, більш ретельний контроль за діяльністю спортивних організацій, а також міжнародне співробітництво в боротьбі з корупцією.

2.2. Високі фінансові витрати на організацію Олімпійських ігор

Олімпійські ігри є однією з найбільших спортивних подій у світі, і їх організація потребує значних фінансових витрат. Витрати на підготовку та

проведення Олімпіади включають не лише безпосередньо змагання, а й інфраструктурні проекти, безпеку, медичне обслуговування, рекламні кампанії та безліч інших аспектів. Високі витрати на Олімпіаду стають дедалі більшою проблемою, оскільки країни, що прагнуть отримати право на проведення Ігор, часто стикаються з фінансовими труднощами, а також зі змінами в економічних умовах, які можуть ускладнити виконання планів.

Основні витрати на організацію Олімпійських ігор

Витрати на проведення Олімпійських ігор можна поділити на кілька основних категорій:

Будівництво інфраструктури. Олімпійські ігри потребують значних інвестицій у будівництво спортивних арен, готелів, транспортних мереж, аеропортів, станцій метро та іншої інфраструктури, необхідної для прийому мільйонів туристів і учасників. Як показує практика, ці витрати часто значно перевищують спочатку заплановані суми.

Безпека та охорона. Оскільки Олімпійські ігри – це глобальна подія, організатори повинні забезпечити високий рівень безпеки для спортсменів, глядачів та інших учасників. Це включає в себе витрати на поліцію, армію, систему спостереження, транспортну безпеку та інші заходи.

Логістика та транспорт. Організація транспорту для мільйонів людей, доставки спортивного обладнання та організації переміщення спортсменів по місту є однією з найбільш витратних складових. Включає в себе будівництво нових транспортних мереж або модернізацію існуючих.

Операційні витрати. Вони включають всі витрати на проведення змагань, оплату праці персоналу, рекламні кампанії, медичне обслуговування спортсменів, трансляцію заходів і т. д.

Відомі приклади фінансових витрат на Олімпіадах високих

Олімпіада в Сочі 2014 року. Олімпійські ігри в Росії стали одним з найвитратніших за всю історію. Спочатку вартість Олімпіади в Сочі оцінювалася в 12 млрд доларів США, але фактичні витрати склали понад 50 млрд доларів. Однією з основних причин таких високих витрат стала корупція у

будівництві інфраструктури, а також підвищені ціни на матеріали та роботи через масштабність проекту. Крім того, багато об'єктів залишилися недоцільними після закінчення Ігор, що підвищило додаткові витрати на утримання цих споруд. (Patching, 2016)

Олімпіада в Афінах 2004 року. Греція, що приймала Олімпійські ігри в 2004 році, витратила понад 15 млрд доларів, що значно перевищило початкові оцінки. Велика частина витрат пішла на будівництво нової спортивної інфраструктури та модернізацію інфраструктури транспорту, а також на підготовку до забезпечення безпеки. Після Ігор багато споруд були залишені без належного використання, що спричинило додаткові витрати на їх утримання. Це був один із факторів, що загострив фінансову ситуацію в країні. (Chatzidakis, 2006)

Олімпіада в Лондоні 2012 року. Лондонська Олімпіада, яка отримала визнання за свою організацію, також стала прикладом великих витрат. Спочатку організатори прогнозували витрати на рівні 4,5 млрд фунтів стерлінгів, але в кінцевому підсумку ця сума досягла 9,3 млрд фунтів стерлінгів. Головною причиною високих витрат стало будівництво нових спортивних споруд та інфраструктури, а також кошти на безпеку та логістичні операції. Хоча Олімпіада принесла Лондону значні економічні вигоди завдяки туризму і рекламі, витрати залишаються предметом критики. (Jones, 2012)

Олімпіада в Токіо 2020 року. Олімпійські ігри в Токіо, які відбулися в 2021 році через пандемію COVID-19, також мали надзвичайно високі витрати. Спочатку вартість Олімпіади оцінювалася в 7,3 млрд доларів, однак через затримки, зміни в планах і додаткові витрати на боротьбу з пандемією вона зросла до близько 15,4 млрд доларів. Це було безпрецедентним фінансовим тягарем для Японії, і хоча економічний ефект від проведення Ігор залишається спірним, витрати на їх організацію викликали критику серед громадян і аналітиків. (Kobayashi, 2021)

Економічні наслідки для країни-господаря

Високі витрати на проведення Олімпійських ігор можуть мати як позитивні, так і негативні економічні наслідки:

Позитивні наслідки. Організація Олімпійських ігор може принести країні значні економічні вигоди у вигляді збільшення туристичного потоку, створення нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підвищення міжнародного іміджу країни. Крім того, Олімпіада може стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, який обслуговує подію (готелі, ресторани, транспорт).

Негативні наслідки. Високі витрати на інфраструктуру та безпеку можуть мати довгостроковий негативний ефект для економіки країни-господаря. Часто країни, що організують Олімпійські ігри, виявляються в борговій ямі, а інфраструктурні об'єкти після Ігор можуть залишатися непотрібними та вимагати великих витрат на утримання

Висновки

Високі фінансові витрати на організацію Олімпійських ігор є важливою проблемою для країн, що бажають стати господарями цієї події. Великі витрати на будівництво інфраструктури, забезпечення безпеки та інших аспектів організації можуть негативно впливати на економіку країни, якщо організація Олімпіади не приносить очікуваних економічних вигод. Тому важливо ретельно планувати витрати і зважати на потенційні економічні наслідки перед прийняттям рішення про проведення таких великих спортивних заходів.

2.3. Політичні та соціальні контрверсії, зокрема бойкоти і питання прав людини

Олімпійські ігри, як найбільша спортивна подія у світі, неодноразово ставали політичною ареною, де виражались різноманітні соціальні, політичні та економічні питання. Від бойкотів до боротьби за права людини – Олімпіада часто стала майданчиком для вираження політичних протестів і соціальних вимог.

Проблеми прав людини, бойкоти через політичні події та соціальні контрверсії завжди були частиною історії Олімпійських ігор. Це створює численні виклики для міжнародного спортивного співтовариства та організаторів, оскільки такі події можуть мати значний вплив на репутацію і наявність держав на спортивній арені.

Політичні бойкоти та їх наслідки

Політичні бойкоти Олімпійських ігор стали одними з найбільш обговорюваних подій в історії Олімпійського руху. Зазвичай бойкоти здійснюються з метою вираження протесту проти порушень прав людини, війни чи інших міжнародних конфліктів. Участь у бойкотах або їх підтримка може мати серйозні наслідки для як спортивних організацій, так і для політичних відносин між країнами.

Олімпіада 1936 року в Берліні. Одна з перших великих політичних контрверсій стосувалася Олімпійських ігор 1936 року в нацистській Німеччині. Ігри стали інструментом пропаганди Адольфа Гітлера, і багато країн спочатку розглядали можливість бойкоту з огляду на політичну ситуацію та порушення прав людини. Однак бойкот був незначним, і, незважаючи на деякі протести, багато країн брали участь в Олімпіаді, що дозволило нацистському режиму використовувати змагання для власної пропаганди.

Олімпіада 1980 року в Москві. Один із найбільших і найвідоміших політичних бойкотів мав місце на Олімпійських іграх 1980 року в Москві, коли Сполучені Штати та низка інших країн (всього 65 країн) відмовилися від участі в Олімпіаді через вторгнення СРСР в Афганістан у 1979 році. Бойкот підтримали країни, які прагнули протестувати проти військової агресії СРСР. Як наслідок, багато атлетів втратили можливість виступити на головній спортивній арені світу, а сама Олімпіада зазнала значних політичних та спортивних втрат.

Олімпіада 1984 року в Лос-Анджелесі. У відповідь на бойкот 1980 року, країни соціалістичного блоку, під керівництвом СРСР, бойкотували Олімпіаду 1984 року в Лос-Анджелесі. Як і в попередньому випадку, десятки спортсменів

не змогли взяти участь у змаганнях, що вплинуло на рівень конкуренції і навіть на загальну атмосферу події. Це продовжило політизацію Олімпійських ігор, де спортивні досягнення стали частиною глобальної політичної боротьби.

Права людини та соціальні контрверсії

Права людини та соціальні питання також неодноразово ставали причиною контрверсій під час Олімпійських ігор. Спорт, як значуща частина суспільства, не може залишатися осторонь важливих соціальних тем, таких як расова дискримінація, права жінок, боротьба за рівність та інші питання, що мають глобальний резонанс.

Олімпіада 1968 року в Мехіко. Олімпійські ігри в Мехіко стали відомими завдяки протесту двох афроамериканських спортсменів – Томмі Сміта та Джона Карлоса, які підняли кулаки в чорних рукавичках під час нагородження за золоті та бронзові медалі в спринті, виражаючи протест проти расової нерівності та соціальної несправедливості в США. Цей символічний жест став важливою віхою в боротьбі за права чорношкірих американців, але також призвів до великої кризи в спорті та політичних наслідків для спортсменів, які були позбавлені нагород і стали об'єктом різкої критики.

Олімпіада 2008 року в Пекіні. Олімпіада 2008 року в Китаї стала ареною для численних протестів щодо порушень прав людини в країні, зокрема щодо ситуації в Тибеті та свободи слова. Під час підготовки до Ігор, численні правозахисні організації та активісти закликали до бойкоту Олімпіади, виражаючи протест проти обмежень свободи, цензури та репресій з боку китайського уряду. Однак, незважаючи на протестні акції, Китай успішно провів Олімпіаду, а питання прав людини залишалося на порядку денному міжнародних відносин.

Олімпіада 2016 року в Ріо-де-Жанейро. Олімпійські ігри в Ріо також викликали численні соціальні контрверсії, особливо у контексті боротьби за права корінних народів та бідних верств населення. Проблеми із забезпеченням прав людини в Бразилії, зокрема насильство проти жінок і місцевих громад, стали предметом критики з боку міжнародних правозахисних організацій.

Нинішні виклики та питання прав людини на Олімпіадах

В останні роки питання прав людини продовжують залишатися важливою темою в контексті Олімпійських ігор. Олімпіада часто стає політичною платформою для вираження протестів та соціальних вимог:

Права ЛГБТ+ та боротьба за рівність. Під час Олімпіад почали набирати популярності рухи на підтримку ЛГБТ+ прав, зокрема у зв'язку з репресіями та дискримінацією за сексуальну орієнтацію в окремих країнах. У 2018 році українська легкоатлетка Ірина Деха відкрито висловилася за підтримку ЛГБТ+ прав, і хоча в більшості випадків спортсменів не карають за такі висловлювання, Олімпійський рух продовжує стикатися з питаннями прав людини в спорті.

Гендерна рівність. Усі останні Олімпіади свідчили про збільшення уваги до гендерної рівності в спорті, зокрема щодо допуску жінок до участі в раніше закритих дисциплінах та рівної оплати за перемоги. Однак питання рівних прав і можливостей для жінок у спорті залишаються актуальними.

Політичні і соціальні контрверсії на Олімпійських іграх є важливою частиною історії Олімпійського руху. Бойкоти, протести та боротьба за права людини продовжують бути частиною глобальної політики, і Олімпіада, як найбільша спортивна подія, часто виявляється ареною для вираження соціальних та політичних вимог. Тому важливо, щоб міжнародне спортивне співтовариство і організатори продовжували сприяти збереженню цінностей чесної гри, водночас враховуючи важливі соціальні й політичні дії.

Контрольні запитання та завдання

Запитання:

1. Що таке допінг, і як він порушує принципи спортивних змагань?
2. Перерахуйте основні причини поширення допінгу в спорті, наведені в тексті.
3. Які методи використовують спортсмені для обміну результатами тестів на допінг?

4. Опишіть наслідки допінгових скандалів на прикладі Ланса Армстронга та російського допінгового скандалу.
5. Як міжнародні організації, такі як WADA та МОК, борються з допінгом?
6. Що таке корупція в спорті та як вона впливає на спортивні змагання?
7. Перерахуйте основні приклади корупції в міжнародних спортивних організаціях, згадані в тексті.
8. Як високі фінансові витрати на організацію Олімпійських ігор можуть вплинути на економіку країни-господаря?
9. Які політичні та соціальні контрверсії пов'язані з Олімпійськими іграми?

Завдання:

1. Напишіть есе на тему "Наслідки допінгових скандалів для репутації спорту".
2. Порівняйте фінансові витрати на організацію Олімпіад в Сочі, Афінах та Лондоні. Зробіть висновки щодо ефективності витрат.
3. Обговоріть можливі шляхи боротьби з корупцією в міжнародному спорті. Пропишіть рекомендації для покращення ситуації.
4. Виберіть одну Олімпіаду, де відбувався політичний бойкот, і проаналізуйте його причини та наслідки для спортивного руху.

Література

1. Patching, R. (2016). "The Economic Legacy of the Sochi 2014 Winter Olympics: A Case Study." *Journal of Sports Economics*, 17(4), 357-373. – це дослідження розглядає фінансові витрати на Олімпіаду в Сочі та їх вплив на економіку Росії.
2. Chatzidakis, A. (2006). "The Athens 2004 Olympic Games: A Financial Analysis." *European Sport Management Quarterly*, 6(1), 23-40
3. Jones, L. (2012). "The London 2012 Olympic Games: A Cost-Benefit Analysis." *Sports Economics Review*, 8(2), 142-155

4. Kobayashi, Y. (2021). "The Financial Impact of the Tokyo 2020 Olympics: Costs and Benefits." *Asia Pacific Journal of Sports and Tourism*, 6(1), 75-91.
5. Grix, J., & Houlihan, B. (2014). "Olympic Politics." *Routledge*.
6. Coakley, J. (2007). "Sports in Society: Issues and Controversies." *McGraw-Hill Education*..
7. Klein, A. R. (2012). "The Politics of the Olympic Games." *Princeton University Press*..

ТЕМА 3

ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ І ЙОГО ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО

Олімпійський рух має глибоке історичне коріння, яке бере свій початок ще в Давній Греції, де Олімпійські ігри були важливою частиною культурного життя суспільства. Сучасний Олімпізм, відроджений наприкінці XIX століття завдяки ініціативі П'єра де Кубертена, став одним із найвпливовіших явищ у світі спорту, культури та соціального розвитку. Олімпійські ігри сьогодні не лише об'єднують країни та народи, а й відіграють ключову роль у формуванні глобальних цінностей, таких як мир, дружба, рівність і співпраця.

У сучасному суспільстві Олімпійський рух виявляється потужним фактором, що впливає на політику, економіку, культурні тенденції та соціальні процеси. Олімпійські ігри стали символом не тільки спортивних досягнень, але й глобальної інтеграції, національної гордості та розвитку міжнародних відносин. Крім того, вони сприяють популяризації здорового способу життя, підтримці фізичної культури та спорту на всіх рівнях. Ця тема охоплює різноманітні аспекти Олімпійського руху, а також його позитивні та негативні наслідки для сучасного суспільства, звертаючи увагу на важливість розвитку міжнародного співробітництва і соціальної відповідальності в рамках спортивних подій.

3.1. Олімпійські ігри як інструмент дипломатії та міжнародної співпраці

Олімпійські ігри як майданчик для дипломатичних контактів

Олімпійські ігри завжди були місцем, де лідери держав, уряди та дипломати могли обмінюватися думками, укласти угоди і вирішувати міжнародні суперечності в неформальній атмосфері. За часів Холодної війни, коли світ був поділений на два супердержави – США і СРСР, Олімпіади стали важливою платформою для демонстрації сили і політичних амбіцій. Проте в багатьох

випадках, навіть в умовах серйозних політичних напружень, вони служили місцем для неформальних дипломатичних контактів між лідерами різних країн.

Зокрема, на Олімпіаді 1960 року в Римі відбулася знаменна зустріч президента США Дуайта Ейзенхауера та радянського лідера Микити Хрущова. Це була одна з перших спроб налагодити дипломатичні відносини під час Холодної війни. Спорт тут виступав як місток між політичними ідеологіями, а сама Олімпіада ставала безпечним середовищем для діалогу в умовах політичної напруженості.

Олімпіади як символ миру та співпраці між народами

Олімпійські ігри традиційно позиціонуються як «свято миру» та символ єдності. Під час Олімпіад спортсмени з різних країн мають змогу змагатися в атмосфері взаємної поваги та дружби, що є потужним меседжем для всього світу. Ідея «Олімпійського примирення» – що означає припинення військових конфліктів під час проведення Олімпійських ігор – була закріплена в статуті Міжнародного олімпійського комітету (МОК). В історії є численні приклади того, як Олімпіади сприяли встановленню дипломатичних відносин або розрядці напружених ситуацій між державами.

Приміром, під час Олімпіади 1936 року в Берліні, незважаючи на наявність політичних напружень і нацизм, Ігри були проведені з високим рівнем організації, і хоча вони використовувалися нацистським режимом як інструмент пропаганди, деякі міжнародні делегації використовували цю подію для діалогу на різних рівнях.

Також відомий випадок 1960 року, коли Олімпіада в Римі стала першою, де США і Куба знову зішлись на одному спортивному майданчику після періоду напруженості між двома країнами. Після Кубинської революції і зростаючої холодної війни, участь кубинської делегації на Олімпіаді стала актом взаємної дипломатії.

Інструмент для вирішення міжнародних суперечок і бойкотів

Завдяки своєму глобальному значенню Олімпійські ігри часто використовуються для демонстрації політичних позицій через бойкоти та

протестні акції. Олімпіади 20-го століття, особливо в період Холодної війни, часто ставали майданчиком для бойкотів з політичних або ідеологічних причин. Приміром, бойкот Олімпіади 1980 року в Москві, організований західними країнами, був реакцією на радянське вторгнення в Афганістан. У відповідь на це Радянський Союз бойкотував Олімпіаду 1984 року в Лос-Анджелесі.

Тим не менш, ці бойкоти також стали важливим елементом дипломатичних відносин, де спорт став інструментом вираження протесту проти політичних дій або ситуацій. Однак такі бойкоти не завадили тому, щоб Олімпійські ігри залишалися місцем для глобальних зустрічей та нових дипломатичних ініціатив.

Роль Олімпійських ігор у розвитку міжнародної співпраці через спорт

Олімпійські ігри є не лише важливою подією для спортсменів, але й ключовим елементом міжнародної спортивної співпраці. МОК сприяє розвитку спорту у всьому світі, надаючи країнам можливість показати свої досягнення, обмінюватися досвідом і технологіями, а також долати бар'єри між культурами та народами. Олімпійський рух активно підтримує такі ініціативи, як програми для підтримки молодих спортсменів з країн, що розвиваються, а також проекти з інклюзії людей з обмеженими можливостями.

Спортивні організації, що входять до МОК, допомагають налагоджувати відносини між країнами через спорт, пропонуючи не тільки можливість для міжнародних змагань, але й для культурного обміну та наукового співробітництва.

Олімпійські ігри і глобальні виклики сучасності

На сучасному етапі Олімпійські ігри відіграють важливу роль у вирішенні глобальних викликів, таких як зміни клімату, сталий розвиток та боротьба з соціальними нерівностями. З 2000-х років МОК активно впроваджує політики, спрямовані на екологічну стійкість Олімпіад, а також на покращення соціальних умов для спортсменів і місцевих громад. Такі ініціативи стають новими формами дипломатії, де спорт слугує не лише для досягнення фізичних результатів, а й для вирішення нагальних світових проблем.

Висновки

Олімпійські ігри не лише сприяють розвитку спорту, але й виступають важливим інструментом міжнародної дипломатії. Вони служать не тільки платформою для спортивних змагань, але й можливістю для налагодження дипломатичних відносин, розвитку міжнародної співпраці і навіть вирішення політичних криз. Олімпійські ігри стали важливим інструментом миротворчої дипломатії та символом того, як спорт може допомогти подолати глобальні конфлікти та сприяти миру і співпраці між народами.

Література

1. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
 2. Blacker, R. (2015). *The Politics of the Olympics: A Study of the International Olympic Committee and the Global Sports Arena*. London: Routledge.
 3. Dufresne, A. (2016). *Olympic Diplomacy: The International Olympic Committee and World Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
 4. Boyle, R., & Horne, J. (2003). *The Olympics and the Media: From Athens to Beijing*. London: Routledge.
- Schaffer, R. (2010). *Olympic Politics: A History of the Games*. London: Routledge

3.2. Роль Олімпійського руху у популяризації здорового способу життя

Олімпійський рух зі своєю глобальною популярністю та широким впливом на суспільство відіграє важливу роль у популяризації здорового способу життя. З самого початку свого відродження в кінці XIX століття Олімпійські ігри стали символом фізичної досконалості, спортивної етики та здоров'я. Міжнародний олімпійський комітет (МОК) і організатори Олімпіад активно пропагують здоровий спосіб життя через кілька каналів – від

безпосередньої участі спортсменів до навчальних програм, масових заходів і кампаній.

Олімпійські ідеали і здоров'я: зміна ставлення до спорту

Олімпійський рух виступає не тільки як організація спортивних змагань, але й як важливий фактор впливу на ставлення суспільства до фізичної активності. Ідеали Олімпійського руху, зокрема "більш швидко, вище, сильніше", є стимулом для розвитку фізичної культури та здоров'я у різних країнах. Спортсмени, що здобувають медалі на Олімпійських іграх, демонструють приклад того, як фізичні навички та тренування можуть бути важливими не тільки для професійної кар'єри, а й для загального покращення фізичного стану.

Олімпійська програма та її вплив на популяризацію спорту

У рамках Олімпійських ігор МОК активно пропагує важливість фізичної активності серед різних груп населення, включаючи дітей, підлітків, дорослих і старших людей. Програми розвитку спорту, ініційовані в рамках Олімпіад, сприяють популяризації регулярних занять спортом як частини здорового способу життя. Олімпійський комітет активно підтримує ініціативи, спрямовані на залучення молоді до фізичної активності, наприклад, через програми "*Olympic Day*", "*Move for Health*", а також через сприяння організації масових спортивних заходів, які дозволяють кожному долучитися до спорту.

Приклад з реального життя: Одним з таких прикладів є програма "*Olympic Day*", яку МОК організовує щорічно у багатьох країнах світу. Вона проводиться для того, щоб мотивувати людей займатися фізичною активністю і пропагувати здоровий спосіб життя серед усіх верств населення, незалежно від віку чи рівня фізичної підготовки. У 2019 році на цьому заході взяли участь понад 160 країн, і він став важливим кроком у глобальному просуванні здоров'я через спорт.

Олімпійці як приклад для наслідування

Олімпійські спортсмени традиційно служать символом фізичної сили та здоров'я, а їхній спосіб життя стає моделлю для наслідування багатьма людьми.

Історії спортсменів, які долають труднощі і досягають великих висот у спорті, часто надихають людей по всьому світу вести здоровий спосіб життя, займатися спортом і піклуватися про своє здоров'я.

Приклад з реального життя: Популярний американський плавець Майкл Фелпс, що здобув 23 золоті медалі на Олімпійських іграх, активно пропагує здоровий спосіб життя, дієти та тренування. Він неодноразово заявляв, що важливо не тільки працювати над технікою, але й бути в гарній фізичній формі, що впливає на загальний стан здоров'я. Такі особистості, як Фелпс, надихають мільйони людей по всьому світу на заняття спортом та підтримку здорового способу життя.

Олімпіади як катализатори спортивної інфраструктури

Олімпійські ігри часто слугують катализатором для створення нової спортивної інфраструктури, яка стає доступною для широкого загалу. В рамках підготовки до Олімпіад у містах будуються нові стадіони, спортзали, пішохідні зони для бігу і велоспорту, що дають можливість місцевим жителям підтримувати фізичну активність і займатися спортом без необхідності подорожувати далеко від дому.

Приклад з реального життя: Олімпіада 2016 року в Ріо-де-Жанейро послужила потужним імпульсом для розвитку спортивної інфраструктури в Бразилії. Створення нових спортивних об'єктів і відкритих спортивних зон для людей стало доступним ресурсом для багатьох громадян, стимулюючи їх до активних занять спортом. Олімпіада також допомогла просувати такі види спорту, як велоспорт, плавання і біг, які стали доступними для широкої аудиторії.

Здоров'я і екологія: акценти Олімпіад XXI століття

В останні десятиліття МОК значно більше уваги приділяє збереженню навколишнього середовища та здоров'ю учасників, що знайшло своє відображення в концепції "сталого розвитку" для Олімпійських ігор. Відзначення здорового способу життя часто включає не лише фізичну активність, а й екологічні ініціативи, такі як роздільне сортування сміття,

мінімізація викидів CO₂ та розробка більш екологічних підходів до проведення заходів.

Приклад з реального життя: Олімпіада 2020 року в Токіо, проведена в 2021 році, мала за мету показати екологічний підхід до проведення спортивних заходів. Одним із яскравих прикладів є використання медалей, виготовлених із металів, зібраних з електронних пристроїв, а також використання екологічно чистих транспорту і спортивного обладнання. Такий підхід підкреслює важливість поєднання здорового способу життя з турботою про довкілля.

Висновки

Олімпійський рух є важливим інструментом у популяризації здорового способу життя на глобальному рівні. Через свої події, ініціативи і програми МОК активно пропагує фізичну активність, здорове харчування і екологічну свідомість. Спортсмени-олімпійці служать яскравими прикладами для наслідування, а організація самих Олімпійських ігор допомагає створювати інфраструктуру, яка сприяє розвитку здорового способу життя серед широких верств населення. Олімпіади XXI століття не тільки стимулюють фізичну активність, але й підтримують ідеї сталого розвитку та екологічного підходу до спорту, тим самим сприяючи загальному покращенню здоров'я на планеті.

Література

1. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
2. Schaffer, R. (2010). *Olympic Politics: A History of the Games*. London: Routledge.
3. Boyle, R., & Horne, J. (2003). *The Olympics and the Media: From Athens to Beijing*. London: Routledge.
4. Kidman, L., & McDonald, D. (2017). *Sport, Health and Physical Activity: The Benefits of an Active Lifestyle*. New York: Springer.
5. Freeman, J. (2020). *Sustainable Sport: Olympic Games and Environmental Impact*. Cambridge: Cambridge University Press.

3.3. Взаємодія між Олімпійським рухом і іншими міжнародними організаціями (ООН, ВООЗ)

Олімпійський рух, організований Міжнародним олімпійським комітетом (МОК), має глибокі зв'язки з іншими міжнародними організаціями, що працюють у сфері миру, розвитку та здоров'я. Взаємодія між Олімпійським рухом і організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), відіграє важливу роль у сприянні розвитку міжнародного співробітництва через спорт та здоровий спосіб життя. Це партнерство має ключове значення для просування принципів миру, сталого розвитку та здоров'я на глобальному рівні.

Олімпійський рух і ООН

Одним із основних партнерів МОК є Організація Об'єднаних Націй (ООН), з якою МОК має тісні відносини, починаючи з 1980 року. Взаємодія між ними заснована на спільних цілях – сприяти миру, співпраці та розвитку через спорт. МОК і ООН спільно працюють над просуванням мирних ініціатив, а також намагаються вирішувати соціальні та економічні проблеми через об'єднання різних країн.

Ключові аспекти взаємодії між Олімпійським рухом і ООН:

Олімпійське примирення: МОК підтримує ідею "Олімпійського примирення", що передбачає припинення всіх бойових дій під час проведення Олімпійських ігор, і це стає основою для співпраці з ООН щодо миротворчих ініціатив. ООН підтримує цю ідею, особливо в контексті її мандатів, спрямованих на мир і безпеку.

Спільна діяльність в рамках Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР): Олімпійський рух активно співпрацює з ООН у просуванні Цілей сталого розвитку. МОК підтримує ці ініціативи через програми на зразок "Олімпізм і сталий розвиток", а також через включення тем, пов'язаних із охороною навколишнього середовища, освітою і соціальною справедливістю, в рамках проведення Олімпійських ігор.

"Мир через спорт": МОК і ООН активно підтримують ініціативу "Мир через спорт", метою якої є використання спорту для вирішення конфліктів і побудови миру в постконфліктних регіонах. Олімпійські ігри часто стають символом миру, що допомагає зменшити політичну напруженість і сприяє розвитку міжнародних відносин.

Приклад з реального життя: У 2000 році МОК і ООН підписали спільну декларацію про співпрацю для того, щоб забезпечити більш тісну взаємодію між спортивними ініціативами та гуманітарною допомогою. Олімпійська ідея сприяла розвитку програми "Мир через спорт", яка допомогла в подоланні наслідків конфліктів у таких країнах, як Колумбія, Ліван та Сомалі, де спорт став каналом для відновлення соціальної єдності.

Олімпійський рух і ВООЗ

Взаємодія між МОК і Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) також є важливою складовою частиною глобальних ініціатив, спрямованих на покращення здоров'я населення через фізичну активність. ВООЗ визнає важливість спорту для підтримки фізичного і психічного здоров'я, а Олімпійський рух активно підтримує ініціативи ВООЗ у боротьбі з глобальними проблемами здоров'я.

Ключові аспекти взаємодії між Олімпійським рухом і ВООЗ:

Просування фізичної активності: МОК підтримує ініціативи ВООЗ щодо збільшення рівня фізичної активності серед населення, сприяючи здоров'ю через спорт. ВООЗ підкреслює важливість фізичної активності для запобігання хворобам, таким як ожиріння, діабет і серцево-судинні захворювання, а МОК заохочує уряди країн активніше впроваджувати фізичну активність у повсякденне життя.

Глобальні кампанії здоров'я: МОК активно підтримує ініціативи ВООЗ, пов'язані з пропагандою здорового способу життя, боротьбою з тютюнопалінням, зловживанням алкоголем і наркоманією. Спільно з ВООЗ, МОК працює над підвищенням обізнаності щодо важливості профілактики захворювань через фізичну активність.

Олімпійська програма і здоров'я: Олімпійські ігри є важливою платформою для привертання уваги до глобальних проблем здоров'я. Зокрема, МОК підтримує Всесвітній день здоров'я, організований ВООЗ, і бере участь у просуванні програм, спрямованих на боротьбу з інфекційними хворобами і збереження здоров'я населення.

Приклад із реального життя: У 2018 році МОК підтримав ініціативу ВООЗ "Move for Health" (Рухайся для здоров'я), яка закликає людей до більш активного способу життя. За даними ВООЗ, регулярна фізична активність зменшує ризик серйозних захворювань на 25-30%. МОК активно заохочує національні олімпійські комітети реалізовувати програми, що підтримують активне населення через створення доступних спортивних умов.

Висновки

Взаємодія між Олімпійським рухом, ООН та ВООЗ має значний вплив на просування здорового способу життя, миру та сталого розвитку на глобальному рівні. Через свої ініціативи, програми та підтримку спорту як інструменту для вирішення соціальних проблем, Олімпійський рух допомагає зміцнювати глобальне здоров'я, підтримувати мир та сприяти розвитку міжнародної співпраці. Спільні зусилля МОК, ООН і ВООЗ роблять спорт важливою складовою частиною світових зусиль у боротьбі за здоров'я та стабільний розвиток у майбутньому.

Література

1. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
2. Ader, H., & Horne, J. (2012). *The Politics of the Olympics: A Study of the International Olympic Committee and Global Sports Arena*. London: Routledge.
3. WHO. (2018). *Global Action Plan on Physical Activity 2018-2030: More Active People for a Healthier World*. Geneva: World Health Organization.
4. International Olympic Committee (IOC). (2020). *Olympic Agenda 2020*. Lausanne: International Olympic Committee.

5. United Nations. (2015). *The Role of Sport in Achieving the Millennium Development Goals*. New York: United Nations.

Контрольні запитання та завдання

Контрольні запитання:

1. Яким чином Олімпійський рух впливає на сучасне суспільство?
2. Як Олімпійські ігри використовуються як інструмент дипломатії та міжнародної співпраці?
3. Які позитивні та негативні наслідки для сучасного суспільства має Олімпійський рух?
4. У чому полягає ідея «Олімпійського примирення» і як вона реалізується?
5. Як Олімпійські ігри сприяють розвитку міжнародних відносин і соціальної відповідальності?
6. У чому полягає роль Олімпійського руху в популяризації здорового способу життя?
7. Як Олімпійські ігри підтримують розвиток спортивної інфраструктури?
8. Як Олімпійський рух співпрацює з міжнародними організаціями, такими як ООН та ВООЗ?
9. Які приклади співпраці між Олімпійським рухом і міжнародними організаціями є найбільш значущими?
10. Як Олімпійські ігри впливають на екологічні ініціативи та сталий розвиток?

Завдання:

1. Підготуйте презентацію на тему «Олімпійські ігри як інструмент дипломатії». Включіть приклади з історії, коли Олімпійські ігри допомогли вирішити міжнародні суперечності.
2. Аналізуйте вплив Олімпійського руху на політику та економіку в країні, яка приймала Олімпіаду. Як це вплинуло на соціальні процеси в країні?

3. Напишіть есе на тему «Роль Олімпійських ігор у розвитку здорового способу життя». Використовуйте приклади з реального життя, як Олімпійські ігри впливають на популяризацію фізичної активності.
4. Організуйте дебати на тему «Чи є Олімпійські ігри найбільшим інструментом глобальної дипломатії?» Поділіться думками щодо того, чи можна використовувати спорт для вирішення політичних конфліктів.
5. Проведіть дослідження про програми, які МОК підтримує для залучення молоді до фізичної активності, та проаналізуйте їх ефективність.
6. Порівняйте два приклади бойкотів Олімпійських ігор (1980, 1984 роки) і розгляньте, як це вплинуло на міжнародні відносини.
7. Напишіть доповідь на тему «Взаємодія Олімпійського руху і ВООЗ у розвитку здорового способу життя на планеті».
8. Створіть проект на тему «Екологічна відповідальність Олімпійських ігор». Поясніть, як сучасні Олімпійські ігри прагнуть бути екологічно сталими, використовуючи приклади останніх Олімпіад.

ТЕМА 4

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

Олімпійський рух є однією з найбільших культурних і соціальних ініціатив в історії людства, що об'єднує країни та народи навколо ідеї спорту, миру та дружби. Олімпійські ігри, з моменту їх відродження в кінці XIX століття, не лише стали символом фізичної досконалості, але й важливою платформою для розвитку міжнародної дипломатії, співпраці та взаєморозуміння між державами. Вони відіграють значну роль у формуванні глобальних цінностей, таких як рівність, інклюзивність та сталий розвиток.

З розвитком сучасного світу та зростанням глобалізації Олімпійський рух стикається з новими викликами і можливостями. Питанням для міжнародної спільноти стає не лише збереження традицій та цінностей Олімпійських ігор, але й їх адаптація до змін у політичному, економічному та соціальному контекстах. Олімпійський рух, безумовно, перебуває на роздоріжжі: на одному боці – це традиційна роль Олімпіад як глобальних подій, що сприяють культурному обміну та взаєморозумінню, на іншому – сучасні виклики, такі як проблеми екології, соціальної відповідальності, технологічних інновацій та забезпечення рівності серед спортсменів з різних куточків світу.

У рамках цієї теми розглядаються перспективи розвитку міжнародного олімпійського руху в контексті майбутніх змін. Ми проаналізуємо ключові тенденції та можливі стратегії, які можуть визначити майбутнє Олімпіад, роль Міжнародного олімпійського комітету, взаємодію з іншими міжнародними організаціями, а також інноваційні підходи, які можуть допомогти адаптувати Олімпійський рух до вимог XXI століття.

4.1. Нові тенденції в організації Олімпійських ігор

Організація Олімпійських ігор – це величезний і складний процес, який вимагає ретельного планування та врахування багатьох факторів. Олімпійські ігри, що проводяться кожні чотири роки, не лише є спортивними змаганнями, але й платформою для демонстрації технологічних інновацій, культурних досягнень та глобальних соціальних ініціатив. У XXI столітті організація Олімпіад зазнає значних змін, відзначаючись новими тенденціями, які спрямовані на сталий розвиток, інтеграцію інноваційних технологій та взаємодію з глобальними соціальними викликами.

Сталий розвиток і екологічність

Один із найбільших акцентів, який з'явився в організації Олімпійських ігор – це принцип сталого розвитку. Олімпійські ігри XXI століття активно орієнтуються на збереження навколишнього середовища, зменшення екологічного сліду та використання відновлювальних джерел енергії. МОК в рамках ініціативи "Олімпійська хартія сталого розвитку" активно підтримує міста, які прагнуть створювати екологічно чисту інфраструктуру та організовувати змагання з мінімальним впливом на природу.

Приклад із реального життя: Олімпійські ігри 2020 року в Токію, що відбулися в 2021 році, стали яскравим прикладом використання екологічних технологій. Олімпійські медалі були виготовлені з металів, зібраних з електронних відходів, а стадіони та інші спортивні об'єкти були спроектовані з використанням екологічно чистих матеріалів і технологій енергозбереження. Крім того, Токію активно впроваджувало ініціативи щодо зниження викидів вуглецю та заохочувало учасників і глядачів використовувати громадський транспорт для зменшення кількості викидів.

Технологічні інновації та цифровізація

Технології відіграють все більш важливу роль у сучасній організації Олімпійських ігор. Від новітніх систем безпеки до використання віртуальних та доповнених реальностей для покращення глядацького досвіду – технології

дозволяють зробити проведення ігор більш ефективним і привабливим для глядачів по всьому світу.

Приклад з реального життя: Олімпіада в Пекіні 2022 року включала впровадження технологій для покращення віртуального досвіду, таких як використання доповненої реальності (AR) і віртуальної реальності (VR) для залучення глядачів до інтерактивного досвіду перегляду змагань. Також активно використовувалися системи для моніторингу результатів в режимі реального часу, що дозволяє швидше та точніше оцінювати виступи спортсменів.

Інклюзивність і розширення категорій змагань

Інклюзивність стала важливим аспектом організації Олімпійських ігор. МОК активно працює над тим, щоб зробити ігри доступними для всіх, включаючи людей з обмеженими можливостями, а також сприяти більшій рівності у представленні спортсменів різних статей, рас та національностей. Олімпійські ігри все частіше включають нові дисципліни, що дають можливість більшій кількості спортсменів взяти участь у змаганнях.

Приклад із реального життя: Олімпіада в Токіо 2020 року стала важливим етапом у розвитку інклюзивності, зокрема завдяки включенню нових видів спорту, таких як серфінг, скейтбординг і спортивне скелелазіння, що дозволяє залучити до змагань нові покоління спортсменів з різних верств населення. Крім того, Олімпійські ігри 2020 року стали символом боротьби за рівність статей, оскільки для жінок було додано ще більше категорій, а також зростала кількість жіночих команд у традиційних видах спорту.

Глобалізація та розвиток спорту в нових країнах

Олімпійські ігри все більше стають платформою для популяризації спорту в країнах, де він раніше був менш розвинутий. Завдяки глобалізації та розвитку медіа, Олімпіади сприяють популяризації спорту на всіх континентах, залучаючи нові нації та громади до активної участі.

Приклад із реального життя: Олімпійські ігри 2008 року в Пекіні продемонстрували зростання спортивної могутності Китаю на міжнародній

арені. Після цих ігор країна значно посилила інвестиції в спорт, побудувала сучасну спортивну інфраструктуру, що дозволило їй стати однією з лідерів в медальному заліку на наступних Олімпіадах. Це також стимулювало розвиток спортивної культури в країнах, що розвиваються, таких як Індія та Африка.

Міжнародна співпраця і дипломатія через спорт

Олімпійські ігри завжди були важливим інструментом міжнародної дипломатії. Однак останнім часом з'являється тенденція використання Олімпіад як майданчика для мирних ініціатив і співпраці між країнами, що перебувають у політичних чи економічних суперечках.

Приклад із реального життя: Одним із яскравих прикладів такої дипломатії є участь Південної та Північної Кореї в спільному жіночому хокейному турнірі на Олімпіаді в Пхенчхані 2018 року. Цей жест став символом потепління між двома країнами та продемонстрував можливості спорту в якості інструменту для дипломатії та миру.

Висновки

Нові тенденції в організації Олімпійських ігор орієнтуються на сталий розвиток, технологічні інновації, інклюзивність, глобалізацію та дипломатію. Врахування екологічних факторів, інтеграція нових технологій та розвиток спортивних дисциплін є важливими етапами для того, щоб Олімпійські ігри залишалися актуальними і відповідали вимогам сучасного світу. Олімпіади XXI століття продовжують бути платформою для міжнародної співпраці та обміну культурними цінностями, демонструючи можливості спорту не лише як змагання, а й як потужний інструмент для позитивних змін у світі.

4.2. Розвиток цифрових технологій і їх вплив на Олімпіаду

Цифрові технології мають все більший вплив на різні аспекти сучасного світу, і Олімпійські ігри не є винятком. Від першого телетрансляційного зв'язку до інтеграції інноваційних технологій у забезпечення змагань, обслуговування глядачів і тренування спортсменів – цифрові технології трансформують не

лише те, як ми спостерігаємо за Олімпійськими іграми, але й як вони організовуються та проводяться. Технології створюють нові можливості для взаємодії між учасниками, глядачами та організаторами, а також підвищують ефективність, безпеку і зручність проведення заходів.

Цифрові трансляції та віртуальні платформи

Однією з найбільших змін, які відбулися завдяки цифровим технологіям, є трансляція Олімпійських ігор. З розвитком високошвидкісного інтернету, потокового відео та мобільних додатків Олімпіада стала доступною для глядачів по всьому світу. Окрім традиційних телевізійних трансляцій, Олімпійські ігри тепер можна дивитися через цифрові платформи та мобільні додатки, що дозволяє фанатам у будь-якому куточку світу бути в курсі всіх подій.

Приклад з реального життя: Олімпіада 2020 року в Токіо була першою, де була широко використана цифрова трансляція через онлайн-платформи. Спільно з великими партнерами, такими як NBC, Eurosport, а також з власними цифровими платформами МОК, трансляція стала доступною не лише по телевізору, але й на смартфонах, планшетах і комп'ютерах. Глядачі могли обирати, яке саме змагання вони хочуть дивитися, з доступом до ексклюзивних контентів, інтерв'ю та інформаційних потоків, що дозволяло значно покращити взаємодію з аудиторією.

Інновації в організації і проведенні змагань

Цифрові технології також значно покращили організацію самих змагань. Від використання систем для точного вимірювання результатів до автоматизації суддівства, нові технології дозволяють проводити Олімпійські ігри з максимальною точністю та мінімальними людськими помилками. Системи для вимірювання часу, відстані, швидкості і навіть оцінки технічних елементів в деяких видах спорту використовують цифрові технології для досягнення максимальної об'єктивності та точності.

Приклад із реального життя: На Олімпійських іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро активно використовували новітні технології для вимірювання

результатів в легкій атлетиці, плаванні та інших видах спорту. Наприклад, система для автоматичного вимірювання часу дозволяла фіксувати результат з точністю до мілісекунди, що стало важливим для визначення переможців у дисциплінах, де різниця між спортсменами була мінімальною.

Технології для глядачів і інтерактивні платформи

Для підвищення взаємодії між глядачами та Олімпійськими іграми, цифрові технології активно інтегруються у систему віртуальних і доповнених реальностей (AR/VR). Такі технології дозволяють глядачам отримувати нові враження від змагань, наприклад, відчувати себе частиною Олімпійської арени через VR-окуляри або переглядати ігри з різних ракурсів за допомогою доповненої реальності.

Приклад із реального життя: На Олімпійських іграх у Пхенчхані 2018 року було використано VR-технології для того, щоб глядачі могли відчувати себе на самій спортивній арені, надаючи змогу "переміщатися" між різними місцями змагань або навіть побувати в центрі подій безпосередньо під час ключових моментів. Це був новий підхід, який дозволив підвищити емоційний досвід глядачів, навіть якщо вони не могли бути фізично присутніми на Олімпіаді.

Аналітика великих даних та прогнозування

Завдяки цифровим технологіям і розвитку аналітики великих даних, організатори та команди можуть зібрати величезну кількість інформації про спортсменів, їх тренування, результати, а також поведінку глядачів. Ці дані можуть бути використані для покращення результатів спортсменів, оптимізації проведення змагань і навіть для прогнозування потенційних трендів на наступних Олімпійських іграх.

Приклад із реального життя: Олімпійські ігри 2020 року в Токіо використовували технології аналітики великих даних для відстеження тренувальних показників спортсменів у режимі реального часу. Ці дані дозволяли тренерам і лікарям команд краще розуміти фізичний стан спортсменів, а також прогнозувати, які з спортсменів можуть бути найбільш конкурентоспроможними на конкретних змаганнях.

Застосування штучного інтелекту (ШІ)

Штучний інтелект і машинне навчання також знаходять своє застосування в Олімпійських іграх. Від аналізу відеозаписів до автоматичного оцінювання результатів та навіть суддівства – ШІ вже почав грати важливу роль у змаганнях.

Приклад з реального життя: На Олімпіаді 2020 року в Токіо був застосований штучний інтелект для автоматичного аналізу змагань, зокрема в таких видах спорту, як біатлон та фехтування. Алгоритми на основі ШІ дозволяли в режимі реального часу оцінювати рухи спортсменів і фіксувати порушення правил, що покращило точність суддівства та зменшило можливість людських помилок.

Цифрове залучення і взаємодія з глядачами через соціальні медіа

Цифрові платформи і соціальні медіа стали важливим інструментом для інтерактивної взаємодії з глядачами. МОК та організатори Олімпіад активно використовують Instagram, Twitter, Facebook і YouTube для розширення охоплення, ведення прямих трансляцій, спілкування з фанатами та для залучення молодшої аудиторії.

Приклад із реального життя: На Олімпіаді в Токіо 2020 року МОК організував численні онлайн-трансляції, а також інтерактивні конкурси та челенджі через соціальні медіа, що дозволяло фанатам брати участь у змаганнях навіть без фізичної присутності на Олімпіаді.

Висновки

Цифрові технології зробили Олімпійські ігри значно більш доступними, ефективними і інтерактивними. Від трансляцій через мобільні платформи до впровадження VR і AR для глядачів, а також від використання ШІ та великих даних для покращення результатів спортсменів – цифрові технології змінюють не лише спосіб, яким ми спостерігаємо за Олімпіадою, але й сам процес її організації. Це дозволяє зробити Олімпійські ігри ще більш захоплюючими і технологічно просунутими, привертаючи увагу глобальної аудиторії та забезпечуючи нові можливості для майбутніх поколінь спортсменів.

4.3. Роль Олімпійських ігор у подальшій глобалізації спорту

Олімпійські ігри є не тільки великим спортивним заходом, але й потужним чинником, що сприяє глобалізації спорту. З моменту свого відродження в 1896 році Олімпіада стала символом міжнародного єднання, розвитку спортивної культури та обміну досвідом між країнами і культурами. Олімпійські ігри дають можливість спортсменам з різних частин світу змагатися на рівних умовах і досягати вершин спортивної майстерності, а для глядачів – це шанс бути частиною глобальної спортивної спільноти. Завдяки своїй універсальності, Олімпіада відіграє важливу роль у популяризації спорту по всьому світу, сприяючи не лише розвитку фізичної культури, але й створенню культурних, соціальних та економічних зв'язків між країнами.

Об'єднання різних культур через спорт

Олімпійські ігри стають платформою для зустрічі культур і народів з усього світу. Олімпіада об'єднує країни, що мають різну історію, культуру, мову та релігію, створюючи таким чином умови для взаєморозуміння і мирного співіснування. Спортивні змагання на Олімпіаді – це не лише прояв фізичної сили і майстерності, але й можливість для країн демонструвати свою культуру та традиції, що сприяє глобалізації та обміну культурними цінностями.

Приклад із реального життя: Олімпіада в Лондоні 2012 року була важливим етапом у процесі культурної глобалізації. Під час відкриття та закриття Ігор була використана маса культурних елементів з різних куточків світу: від традицій британської культури до глобальних тем, які підкреслювали важливість об'єднання народів через спорт. Крім того, багато національних команд виступали у яскравих костюмах, що демонстрували їх культурні особливості, що додавало колориту і зробило Ігри символом культурної різноманітності.

Залучення нових країн до міжнародного спортивного співтовариства

Олімпійські ігри сприяють популяризації спорту в країнах, де він раніше був менш розвинутий. Це дає можливість країнам, що перебувають на стадії

економічного та соціального розвитку, залучити нові ресурси для розвитку спортивної інфраструктури, підготовки спортсменів та організації національних змагань. Участь у Олімпіадах стимулює розвиток спорту в країнах, які раніше не мали такої сильної спортивної традиції, і сприяє підвищенню спортивних досягнень на міжнародній арені.

Приклад із реального життя: Олімпіада 2008 року в Пекіні стала важливим етапом у розвитку спорту в Китаї. З часу проведення Ігор в Пекіні, Китай значно збільшив інвестиції в спорт, створивши сучасну спортивну інфраструктуру, завдяки чому країна значно покращила свої медальні показники на наступних Олімпіадах. Той самий процес спостерігався в Індії, Бразилії та інших країнах, де Олімпійські ігри стали важливим фактором для стимулювання спортивного руху.

Інтернаціоналізація спортивних змагань і збільшення кількості учасників

З кожною Олімпіадою зростає кількість країн-учасників, а також число представників різних континентів. Це свідчить про постійну інтернаціоналізацію спорту, коли змагання більше не обмежуються лише країнами з сильними спортивними традиціями, а стають глобальними. Країни, що раніше не мали великих спортивних досягнень, тепер мають можливість виступати на міжнародному рівні, що робить спорт більш доступним і глобальним.

Приклад із реального життя: Олімпіада 2020 року в Токіо зібрала рекордну кількість країн, що брали участь у Іграх, зокрема з'явилися нові країни, які вперше виступали на таких масштабних змаганнях. Зокрема, дебютували такі країни, як Тімор-Лешті та Судан, що є яскравими прикладами того, як Олімпійські ігри сприяють розширенню спортивного горизонту на глобальному рівні.

Взаємодія з глобальними медіа і популяризація спорту через цифрові платформи

Олімпійські ігри мають важливе значення для глобалізації через свої медійні трансляції. З розвитком цифрових технологій, Олімпіада стала

доступною для глядачів по всьому світу через інтернет, мобільні додатки та соціальні мережі. Це дозволяє охопити ширшу аудиторію і активно залучати молодь до спорту. За допомогою медіа Олімпійські ігри поширюють культуру спорту на глобальному рівні, зокрема через нові цифрові платформи, що дозволяє спостерігати за змаганнями в реальному часі в будь-якій точці світу.

Приклад із реального життя: Олімпіада 2020 року в Токіо стала першою, де була широко інтегрована цифрова трансляція через онлайн-платформи та мобільні додатки. Завдяки цьому глядачі по всьому світу мали доступ до прямих трансляцій змагань, додаткових матеріалів та інтерв'ю, що дозволяло створити інтерактивну платформу для обміну спортивним досвідом. Це значно збільшило охоплення глядачів і дозволило ширшій аудиторії долучатися до глобальних спортивних подій.

Міжнародні ініціативи та співпраця між країнами через Олімпійський рух

Олімпійські ігри слугують не лише спортивною подією, але й платформою для дипломатії та міжнародної співпраці. Через олімпійський рух країни можуть обговорювати не лише спортивні питання, але й важливі соціальні, політичні та економічні теми, що сприяє зміцненню глобальних зв'язків. Олімпійські ігри стали майданчиком для розвитку миру і порозуміння між народами, особливо в умовах політичних суперечок.

Приклад із реального життя: Олімпіада в Пхенчхані 2018 року стала яскравим прикладом, як спорт може стати інструментом міжнародної дипломатії. Південна і Північна Корея не лише брали участь разом у зимових змаганнях, але й сформували спільну команду з жіночого хокею, що стало важливим кроком до покращення політичної ситуації на Корейському півострові.

Висновки

Олімпійські ігри є важливим каталізатором глобалізації спорту, сприяючи об'єднанню народів, розвитку спортивної культури та зміцненню міжнародних зв'язків. Вони не лише популяризують спорт у нових країнах, але й допомагають створювати можливості для міжнародної співпраці через спорт,

що, в свою чергу, сприяє досягненню більшої рівності та взаєморозуміння між націями. Олімпіади продовжують бути одним із найбільших глобальних подій, які об'єднують людей по всьому світу в ім'я здоров'я, миру і єдності через спорт.

Література

1. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
2. Boyd, W. (2018). *Olympic Games and the Environment*. London: Routledge.
3. International Olympic Committee (IOC). (2020). *Olympic Agenda 2020*. Lausanne: International Olympic Committee.
4. Horne, J., & Manzenreiter, W. (2006). *The Global Impact of the Olympics: From Athens to Beijing*. London: Routledge.
5. Kidman, L., & McDonald, D. (2017). *Sport, Health and Physical Activity: The Benefits of an Active Lifestyle*. New York: Springer.
6. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
7. Horne, J., & Manzenreiter, W. (2006). *The Global Impact of the Olympics: From Athens to Beijing*. London: Routledge.
8. Boyd, W. (2018). *Olympic Games and the Environment*. London: Routledge.
9. Kidman, L., & McDonald, D. (2017). *Sport, Health and Physical Activity: The Benefits of an Active Lifestyle*. New York: Springer.
10. International Olympic Committee (IOC). (2020). *Olympic Agenda 2020*. Lausanne: International Olympic Committee.
11. Horne, J., & Manzenreiter, W. (2006). *The Global Impact of the Olympics: From Athens to Beijing*. London: Routledge.
12. Guttman, A. (2002). *The Olympics: A History of the Modern Games*. Urbana: University of Illinois Press.
13. Kidd, B. (2008). *The Globalization of Sport: The Role of the International Olympic Committee*. Oxford: Oxford University Press.

14. Giulianotti, R., & Robertson, R. (2007). *Globalization and Football*. Oxford: Blackwell Publishing.
15. Boyd, W. (2018). *Olympic Games and the Environment*. London: Routledge.

Контрольні запитання та завдання

Запитання:

1. Що таке Олімпійський рух, і яку роль він відіграє у світовій культурі та суспільстві?
2. Які основні тенденції впливають на розвиток Олімпійського руху в XXI столітті?
3. У чому полягає значення принципу сталого розвитку в організації Олімпійських ігор? Наведіть приклади реалізації цих принципів на Іграх.
4. Які технологічні інновації були впроваджені на останніх Олімпійських іграх, і як вони вплинули на глядацький досвід та організацію змагань?
5. Як Олімпійські ігри сприяють інклюзивності та рівності серед спортсменів? Наведіть приклади із останніх Ігор.
6. Які стратегії використовуються для популяризації спорту в нових країнах через Олімпійські ігри?
7. Як Олімпійські ігри використовуються як інструмент міжнародної дипломатії?
8. Які переваги для Олімпійського руху має впровадження цифрових технологій, таких як віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR)?
9. Як Олімпійські ігри можуть сприяти розвитку глобальних соціальних та культурних зв'язків?

Завдання:

1. Напишіть есе на тему: *"Роль Олімпійських ігор у формуванні глобальних цінностей XXI століття"*. У своєму есе розгляньте важливість сталого розвитку, інклюзивності, технологічних інновацій та дипломатії в контексті сучасного Олімпійського руху.

2. Порівняйте організацію Олімпійських ігор 2020 року в Токіо з попередніми Іграми, зокрема з огляду на застосування цифрових технологій та принципів сталого розвитку.
3. Створіть презентацію про роль технологічних інновацій на Олімпійських іграх. У презентації використайте приклади реальних змін, таких як застосування AR/VR, великих даних або штучного інтелекту.
4. Обговоріть на прикладі Олімпіад з 2000 по 2024 рік, як змінився вплив Олімпійських ігор на популяризацію спорту в країнах, де він був раніше малорозвинений.
5. Напишіть аналітичну роботу про те, як глобалізація Олімпійських ігор сприяє розвитку спорту в країнах, що розвиваються. У роботі повинні бути висвітлені конкретні приклади, зокрема Китай, Індія, Африка.

ГЛОСАРІЙ ДО ТЕКСТУ

1. **Олімпійський рух** – система міжнародних спортивних організацій, яка об'єднує країни через спортивні змагання (Олімпійські ігри), сприяючи глобальній єдності, культурному обміну та популяризації спорту.
2. **Міжнародний олімпійський комітет (МОК)** – організація, яка керує Олімпійським рухом, контролює проведення Олімпійських ігор і розвиває нові дисципліни у спортивній програмі.
3. **Глобалізація спорту** – процес поширення спортивних цінностей, правил і традицій по всьому світу, включаючи популяризацію нових видів спорту, а також зміни в їхній практиці та доступності.
4. **Екстремальні види спорту** – види спорту, що включають високий рівень фізичних та психологічних навантажень, часто пов'язані з ризиком, наприклад, серфінг, скейтбординг, спортивне скелелазіння.
5. **Серфінг** – вид спорту, в якому спортсмени ковзають по хвилях на спеціальних дошках; був включений в програму Олімпійських ігор 2020 року.
6. **Скейтбординг** – вид спорту, в якому спортсмен виконує трюки на спеціальних дошках, зазвичай на асфальті або в спеціальних скейтпарках; також став частиною Олімпійських ігор з 2020 року.
7. **Спортивне скелелазіння** – вид спорту, що включає лазіння по спеціально обладнаних скелелазних маршрутах; було додано до Олімпійських ігор у 2020 році.
8. **Карате** – традиційне японське бойове мистецтво, яке стало частиною Олімпійської програми на Олімпіаді 2020 року, хоча й не стало постійною дисципліною.
9. **Інтеграція нових культур** – процес об'єднання культурних аспектів різних країн на міжнародних платформах, таких як Олімпійські ігри, де представлені культурні програми, традиції, мистецтво.
10. **Олімпійські цінності** – основні принципи Олімпійського руху, такі як дружба, взаємоповага, чесність, рівність і солідарність через спорт.

11. **Інклюзивність** – принцип забезпечення рівних можливостей для всіх учасників, незалежно від їхніх особистих характеристик, зокрема для жінок, осіб з обмеженими можливостями тощо.
12. **Олімпійські ідеали** – ідеї, які об'єднують людей з різних культур, націй та соціальних верств через спорт і прагнення до миру, справедливості та рівності.
13. **Олімпійське навчання** – освітні програми, що включають навчання олімпійським цінностям, принципам спортивної етики і взаємоповаги серед молоді.
14. **Програми розвитку спорту для молоді** – програми, які сприяють залученню молоді до фізичної активності через спорт, сприяючи розвитку олімпійських цінностей і підтримці здорового способу життя.
15. **Олімпійські дисципліни** – різні види спорту та змагання, включені в програму Олімпійських ігор, що змінюються з часом для відображення нових спортивних трендів та інтересів.
16. **Рівність у спорті** – принцип, що передбачає надання рівних можливостей для спортсменів, незалежно від їх статі, раси, національності чи соціального становища.
17. **Жіночі дисципліни** – спортивні змагання, в яких беруть участь жінки, часто з окремими категоріями або рівними правами до змагань для чоловіків.
18. **Спортивний туризм** – форма туризму, яка пов'язана з участю в спортивних подіях або відвідуванням спортивних змагань.
19. **Медіа і технології в спорті** – засоби масової інформації та інноваційні технології, що сприяють популяризації спорту та збільшенню доступу до спортивних подій у реальному часі.
20. **Олімпійський день** – глобальна ініціатива, спрямована на популяризацію спорту серед молоді, зазвичай з організацією спортивних змагань і культурних заходів.
21. **Міжнародний олімпійський рух** – глобальне спортивне співтовариство, що об'єднує країни для організації Олімпійських ігор,

підтримує розвиток спорту та популяризує ідеали миролюбності, рівності та чесної гри.

22. **Етичні питання** – проблеми, що стосуються моралі і принципів чесності в спорті, наприклад, боротьба з допінгом чи корупцією.

23. **Комерціалізація спорту** – процес перетворення спорту на прибуткову галузь, що може порушувати принципи чесної гри та зменшувати значення спортивних ідеалів.

24. **Корупція в спорті** – використання влади або службових обов'язків для отримання незаконних вигод у спортивних організаціях, маніпулювання результатами чи фінансовими потоками.

25. **Допінг** – застосування заборонених речовин або методів для покращення спортивних результатів, що порушує принципи чесної гри.

26. **Всесвітнє антидопінгове агентство (WADA)** – організація, що відповідає за боротьбу з допінгом у спорті, встановлює стандарти тестування та моніторингу спортсменів.

27. **Міжнародний олімпійський комітет (МОК)** – головний організаційний орган, що відповідає за проведення Олімпійських ігор та забезпечення виконання основних принципів олімпійського руху.

28. **Політичні бойкоти** – відмова країн від участі в Олімпійських іграх або інших спортивних подіях як протест проти порушень прав людини або політичних конфліктів.

29. **Фінансові витрати** – значні кошти, які витрачаються на організацію Олімпійських ігор, включаючи будівництво інфраструктури, безпеку та транспорт.

30. **Інфраструктура** – комплекси спортивних споруд, готелі, дороги та інші об'єкти, необхідні для проведення великих спортивних заходів.

31. **Бойкот Олімпійських ігор 1980 і 1984 років** – один з найвідоміших політичних бойкотів, коли США та інші країни не брали участі в Олімпіаді в Москві (1980) через вторгнення СРСР в Афганістан, а СРСР і країни

Варшавського договору відмовились від участі в Лос-Анджелес (1984) на знак протесту проти бойкоту.

32. **Олімпійське примирення** – ініціатива, що передбачає припинення бойових дій під час проведення Олімпійських ігор, з метою створення атмосфери миру та співпраці між державами.

33. **Цілі сталого розвитку ООН (ЦСР)** – 17 глобальних цілей, прийнятих ООН для боротьби з найбільшими проблемами світу, такими як бідність, голод, зміни клімату та нерівність. Олімпійський рух активно сприяє їх реалізації, включаючи охорону навколишнього середовища та соціальну справедливість.

34. **"Мир через спорт"** – програма, спрямована на використання спорту як інструменту для миротворчої діяльності, сприяння соціальній єдності та зниження політичної напруженості у постконфліктних регіонах.

35. **МОК (Міжнародний олімпійський комітет)** – основний орган, що організовує Олімпійські ігри і координує діяльність Олімпійського руху на міжнародному рівні.

36. **ООН (Організація Об'єднаних Націй)** – міжнародна організація, яка об'єднує більшість країн світу для забезпечення миру, безпеки, розвитку та прав людини. МОК співпрацює з ООН для просування принципів миру через спорт.

37. **ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я)** – спеціалізована установа ООН, що відповідає за глобальні ініціативи з охорони здоров'я, просування здорового способу життя та боротьбу з епідеміями. МОК співпрацює з ВООЗ для заохочення фізичної активності та здоров'я.

38. **"Move for Health"** – глобальна кампанія ВООЗ, спрямована на підвищення рівня фізичної активності серед населення, що включає програми для запобігання хворобам через заняття спортом.

39. **Сталий розвиток** – концепція розвитку, що відповідає потребам сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Включає в себе екологічну, соціальну та економічну стабільність.

40. **Глобальні кампанії здоров'я** – ініціативи, що спрямовані на підвищення обізнаності про здоровий спосіб життя, боротьбу з глобальними загрозами для здоров'я, такими як куріння, алкоголь і наркотики.
41. **Олімпійські ідеали** – принципи, які сприяють розвитку фізичної культури та здоров'я: "Швидше, вище, сильніше", що мотивують спортсменів до досягнення фізичної досконалості.
42. **Спортивна інфраструктура** – об'єкти та ресурси для підтримки спорту, такі як стадіони, тренувальні бази, спортзали. Олімпіади часто сприяють розвитку нових спортивних об'єктів у країнах-господарях.
43. **Екологічна стійкість** – підхід до організації Олімпійських ігор, що включає екологічні ініціативи, зокрема використання екологічно чистих матеріалів, мінімізацію викидів CO₂ та роздільне сортування сміття.
44. **Програми розвитку спорту** – ініціативи, які мають на меті популяризацію фізичної активності серед різних груп населення, у тому числі молоді та людей похилого віку, через різноманітні спортивні заходи.
45. **Символи Олімпійських ігор** – предмети та ідеї, що відображають основні принципи Олімпійського руху, такі як медалі, олімпійський вогонь та п'ять олімпійських кілець, що символізують єдність п'яти континентів.
46. **Інклюзивність** – принцип доступності спорту для людей з обмеженими можливостями. Олімпійські ігри активно підтримують інклюзивні ініціативи, сприяючи рівним можливостям для всіх учасників.
47. **Олімпійські ігри** – міжнародні спортивні змагання, що проводяться кожні чотири роки, на яких змагаються спортсменів з різних країн світу. Олімпіада є платформою для демонстрації не лише спортивних досягнень, але й культурного обміну між країнами.
48. **Культурний обмін** – процес взаємодії між культурами, який сприяє глибшому розумінню різних націй, їх традицій та звичаїв через участь у таких глобальних заходах, як Олімпійські ігри.
49. **Сталий розвиток** – підхід до організації Олімпійських ігор, орієнтований на збереження природних ресурсів та мінімізацію негативного впливу на

навколишнє середовище. Включає використання відновлювальних джерел енергії, екологічно чистих матеріалів і заходів для зниження викидів.

50. Екологічний слід – загальний вплив діяльності Олімпійських ігор на навколишнє середовище, зокрема на клімат, природні ресурси та біорізноманіття. Зменшення екологічного сліду стає важливим аспектом організації сучасних Ігор.

51. Технологічні інновації – новітні досягнення в галузі технологій, які використовуються під час Олімпійських ігор, включаючи цифрові трансляції, віртуальну та доповнену реальність (AR/VR), системи точного вимірювання результатів, штучний інтелект для аналізу даних та автоматизацію процесів.

52. Цифровізація – процес впровадження цифрових технологій у різні сфери, зокрема у проведення та трансляцію Олімпійських ігор. Це включає використання мобільних додатків, онлайн-платформ та соціальних медіа для поширення контенту та залучення глядачів.

53. Інклюзивність – прагнення до рівності у спорті, що виявляється в розширенні можливостей для спортсменів різних статей, рас і фізичних можливостей. Олімпійські ігри 21 століття активно сприяють рівності в участі та можливостях для всіх.

54. Рівність гендерів – забезпечення рівних умов для чоловіків і жінок у спортивних змаганнях. Включення нових дисциплін для жінок та збільшення їхньої участі у традиційних видах спорту є частиною стратегій Олімпійського руху.

55. Міжнародна дипломатія через спорт – використання Олімпійських ігор як платформи для мирних ініціатив та міжнародних переговорів, зокрема для налагодження відносин між країнами, що мають політичні чи економічні суперечності.

56. Інтернаціоналізація спорту – процес глобалізації спортивних змагань, що включає участь нових країн та розвиток міжнародної спортивної співпраці. Це сприяє доступу до спорту в різних регіонах і створює нові можливості для участі країн з різних куточків світу.

57. **Спортивна дипломатія** – спеціалізована форма міжнародних відносин, де спорт є інструментом мирного співіснування і співпраці між країнами. Олімпійські ігри можуть виступати в ролі механізму для залагодження міжнародних суперечок.

58. **Олімпійський комітет** – міжнародна організація, що відповідає за організацію Олімпійських ігор і розвиток олімпійського руху в світі. МОК також визначає політику щодо спортивних дисциплін, рівності, інклюзивності та сталого розвитку.

59. **Глобальні медіа** – медіа, що мають можливість досягати міжнародної аудиторії через цифрові платформи, включаючи соціальні мережі, телеканали та онлайн-ресурси. Вони відіграють важливу роль у популяризації Олімпійських ігор та сприяють глобалізації спорту.

60. **Штучний інтелект (ШІ)** – технологія, яка використовується для автоматизації та оптимізації різних процесів, зокрема в суддівстві та оцінці результатів на Олімпійських іграх. ШІ також допомагає в тренуванні спортсменів через аналіз великих обсягів даних

Яловик Володимир Трохимович
Яловик Антон Володимирович

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ СУЧАСНОСТІ

(Частина II)

Методичні рекомендації

Авторська редакція
Верстання: С. В. Федонюк